

Pöytäkirja Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n XXXVII puoluekokouksesta, joka pidettiin Helsingissä, Helsingin Työväentalossa 6.-9.6.1996 alkaen ensin maanantaina päivänä klo 14.00.

Puheenjohtajina kokouksessa toimivat Paavo Lipponen, Teuvo Kinnunen, Matti Luttinen, Pekka Morri, Hilkka Nousiainen, Sari Paajanen ja Leena Piikivi sekä sihteereinä Matti Kouri, Eija Henttonen, Reijo Jeskanen, Ari Kekkinen, Voitto Lyytikäinen, Irma Nissinen ja Liisa Vannekari.

Puoluekokouksen avautuessa oli läsnä 337 edustajaa.

ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ 6. KESÄKUUTA 1996 KELLO 14.00

Työväentalon näyttämö oli puoluekokousta varten koristettu Suomen ja puolueen lipuilla. Taustalla olevalle valkokankaalle oli heijastettu suurikokoinen puolueen aaltotunnus.

Helsingin Työväenyhdistyksen Puhallinorkesteri soitti avausmusiikkia.

1. KOKOUKSEN AVAUS

Kokouksen alussa esiintyivät Leppävirran Nuoret Kotkat, jonka jälkeen puheenjohtaja **Paavo Lipponen** siirtyi puhujapöytäntöön ja avasi puoluekokouksen seuraavin sanoin:

Hyvät toverit, partivänner, arvoisa yleisö! Meille lauloivat Leppävirran Nuoret Kotkat. Mehän tiedämme, että kotkatyössä ohjaajat ovat kaikki kaikessa. Anita ja Hannu Raatikainen olivat esiintyjien ohjaajat.

Minun täytyy myöntää, että vasta kun sain puristaa muutamien tovereiden kättä ja ottaa tuntumaa tähän saliin, siihen lämpöön joka täältä huokuu, rupesi tuntumaan siltä, että ollaan pikkuhiljaa pääsemässä tähän kuuluisaan kokoustunnelmaan.

Toivotan teidät kaikki tervetulleiksi nyt alkavaan puoluekokoukseksemme, joka pidetään jälleen täällä Helsingin Työväentalon juhlasalissa. Uskon, että nämä tilat antavat hyvät puitteet kokouksen työlle. Toivon, että me kokouksen osanottajat teemme parhaamme, jotta seuraavien neljän päivän työmme tuloksia arvostetaan.

Meidän kokouksemme pidetään vuonna 1996, jolloin tulee kuluneeksi 90 vuotta siitä, kun saimme äänioikeusuudistuksen, jolla oli myös ratkaiseva merkitys tasa-arvolle suomalaisessa yhteiskunnassa. On ilo nähdä jälleen täällä sekä miehiä että naisia rinta rinnan katsomassa tulevaisuuteen.

Tänä vuonna näihin aikoihin vietetään monien puolueosastojen 100-vuotisjuhlia. Sosialidemokratia on nyt vähintään yhtä vahva kuin osastojen perustamisen aikoihin. Nyt alkavalla kokouksella on paljon aineistoa analysoitavana. Meidän on tehtävä yhteenvetoa kuluneesta kaudesta, käytävä läpi koko politiikan kirjo, sisä- ja ulkopoliittikka. Katse on suunnattava eteenpäin.

Kun astumme eteenpäin, hyvät toverit, pidämme mielessä myös kuljetun taipaaleen ja ne toverit, jotka ovat meille tietä avanneet ja suuntaa näyttäneet. Erityisesti haluamme muistaa niitä, jotka kuluneen kauden aikana ovat siirtyneet pysyvästi pois keskuudestamme.

Puolueen kunniajäsenistä haudan lepoon on saateltu Kalle Koponen, Aarne Koskinen, Aino Kulokari, Väinö Liukkonen, Lauri Leppäranta, Sulo Penttilä, Valde Nevalainen, Vilho Rantanen, Anna Flinkman, Onni Oksanen, Paavo Sinkka, Heikki Hykkäälä, Elsa Juvonen, Väinö Purja, Holger Salokangas, Veikko Siukola, Varma K. Turunen, Kaarlo Törnqvist, Viljo Autio, Onni Lamminpää, Artturi Kyllönen, Eino Leskelä, Uula Guttorm, Toivo Kujala, Kerttu Värn, Anna Bondenstam ja Helge Åkerman.

Ketään unohtamatta kunnioitamme heidän muistoaan hetken hiljaisuudella.

Hyvät toverit, partivänner! Minulla on ilo toivottaa tähän kokoukseen tervetulleiksi kansainvälisiä vieraita. Heitä saapuu kokouksen kuluessa vielä lisää. Erityisesti haluan nyt toivottaa tervetulleeksi Ruotsin Sosialidemokraattisen Puolueen puoluesihteerin Ingela Thalenin, välkommen Ingela. Olin seuraamassa, kun Ingela valittiin Ruotsin kokouksessa uudeksi puoluesihteeriksi.

Toivotan myös tervetulleeksi Euroopan Sosialidemokraattisen Puolueen pääsihteerin Jean-Francois Vallinin. I vvelcome our international guests including diplomats stationed here in Helsinki.

Hyvät toverit! Kotimaisten kutsuvieraiden tervehdyksen kokoukselle esittää SAK:n puheenjohtajaksi uudelle viisivuotiskaudelle kuluva viikon tiistaina yksimielisesti valittu Lauri Ihalainen. Tervetuloa, Lauri, tervetuloa kaikki kotimaiset kutsuvieraat, kokousta seuraamaan tulleet, erityisesti tiedotusvälineiden edustajat.

Kutsuvieraiden tervehdykset

Ihalainen, Lauri (Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry): Hyvät puoluekokousedustajat, mutta ennen kaikkea hyvät toverit! Sosialidemokraattinen Puolue on kokoontunut tänne Helsingin Työväentalolle puoluekokoukseen, jota koko kansakunta nyt seuraa suurella mielenkiinnolla. SDP:n linjaukset ovat vuosien varrella muokanneet suuresti suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Puoluekokouksessa käytetyistä sanoista on tullut päätöksiä, päätöksistä toimintaa ja toiminnasta tekoja. Siksi SDP:n sanoilla ja päätöksillä on aina ollut painava arvonsa.

SDP on ollut historiallisesti puolue, joka on perustanut niin ihanteensa kuin toimintansakin tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden lähtökohtiin. Ammattiyhdistysliikkeen ja sosialidemokraattisen liikkeen kohtalot ovat historian, ja sanoisin myös tämänpäivän valossa monin tavoin yhteydessä toisiinsa. Samat ihmiset ovat ahertaneet työpaikoilla puolustamassa työntekijöitä ja toisaalta rakentamassa työväentaloja ja sitä kautta suomalaista yhteiskuntaa.

Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen on paljolti tapahtunut juuri sos.dem. puolueen ja voimissaan olevan ammattiyhdistysliikkeen välisen yhteistyön tuloksena. Kehittyvä sosiaaliturva, ihmisestä huolehtiminen ja toimivat julkiset palvelut, siis tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden aatteet käytännössä ovat löytäneet kehittäjänsä ja tarvittaessa puolustajansa näistä kahdesta isosta liikkeestä.

Hyvät toverit! Vaalien jälkeen muodostettu sateenkaarihallitus asetti rohkean tavoitteen: työttömyys on puolitettava. Se sai sekä ay-liikkeen ja uskon, koko yhteiskunnan laajan kansalaismielipiteen tuen. Se on oikea tavoite tämänkin päivän puoluekokoustyötämme ajatellen.

Talousskasvua työllisyyslääkkeenä ei sovi hylätä, sillä kasvupolitiikka on vuoden aikana työllistänyt vaikeuksistamme huolimatta noin 60 000 ihmistä. Jos jaksamme tällä tiellä, vauhtia vähän kiilaten edetä, syntyy neljän vuoden aikana työmahdollisuuksia 240 000 nyt työtä vailla olevalle ihmiselle.

Kasvun lisäksi me tarvitsemme myös uusia ja rohkeita lääkkeitä. Tarvitsemme uudenlaista valmiutta työn jakamiseen ja työajan lyhentämiseen, solidaarisuutta työttömiä kohtaan. Ihmisten tasa-arvoon ja oikeudenmukaisuuteen uskovalla liikkeellä on samalla kaikki syy hylätä työttömyyskriisin hoitokeinona ns. amerikkalaisen työmarkkinamallin tulo, eli erityisesti naisille ja nuorille suuntautuneet halpatyövoimamarkkinat. Juomarahoilla ja sosiaaliavulla elävän uuden köyhälistön synnyttäminen merkitsisi työelämän kahtiajakautumista. Se horjuttaisi koko suomalaisen hyvinvointiajattelun ydintä eli uskoa ihmisten keskinäiseen tasa-arvoon ja mahdollisuuksiin saavuttaa tämä ihanne. Siksi me hylkäämme työvoiman alennusmyynnin ja uskomme ihmisten osaamiseen ja tasa-arvoon. Sitä ainakin toivon.

Sateenkaarihallitus lähti kokoamaan kansakuntaa työttömyyden voittamiseksi. Työtavakseen ja tavaramerkikseen hallitus omaksui yhteistyölinjan. Syntyi talouden kehitystä ja työllisyyttä tukeva tulo ratkaisu, syntyi laaja ja tasapainoinen ohjelma työelämän uudistamisesta, ohjelma, joka yhtä aikaa toteuttaa joustavuuden ja ihmisten turvallisuuden tarpeita.

Yhteistyöpolitiikka ei ole ollut yksinkertainen eikä helppo ratkaisu. On ollut vaikeuksia ja monenlaisia vaiheita, mutta niistä on päästy yli, nekin on voitettu. Toveri Paavo! Luottamus pääomapussissa oli keväällä hyviä jyväsia.

Sateenkaarihallitus on ensimmäisen vuoden aikana saavuttanut enemmän tuloksia kuin edeltäjänsä neljän vuoden aikana. Vakaa talouspolitiikka, laaja tulo ratkaisu ja tasapainoinen työelämän uudistaminen eivät olisi olleet mahdollista sanelun ja riitelyn politiikalla. Yhteistyölinjasta on kaikki syy siis pitää kiinni. Yhteistyö vaatii onnistuakseen kuuntelemista, tasapuolisuutta ja yhteisten etujen hakemista.

SDP:n puheenjohtaja, pääministeri Paavo Lipponen on mielestäni muodostunut monella tapaa tämän uuden poliittisen kulttuurin yhteistyöpolitiikan symboliksi. Paavo, sinun isoja hartioitasi tarvitaan tämän savotan onnistumiseksi. Sanon sinulle vähän samaan tapaan kuin sinä sanoit minulle maanantaina SAK:n edustajakokouksessa, eli: "toivon, että SAK:n edustajakokous ei tekisi niin tiukkoja päätöksiä, että puheenjohtajalla on vaikea hoitaa fiksusti asioita." Minä toivon, että te ette tee niin tiukkoja päätöksiä, että puheenjohtajalla on vaikeuksia hoitaa fiksusti yhteisiä asioitamme.

Hyvät toverit! Mitä me oikein tässä yhteiskunnassa tarvitsemme, jotta Suomi ei vaivu takaisin luokkayhteiskunnaksi? Mitä me tässä yhteiskunnassa tarvitsemme, jotta syrjäytyminen ja kasvava eriarvoisuus yhteiskunnassa ei räjähtäisi käsiin? Mitä me tarvitsemme, jotta hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen ja sosiaalisen turvaverkon ydin turvataan? Mitä me tarvitsemme, jotta työmarkkinat eivät jakaantuisi sisäpiiriin ja niihin, joiden työsuhteet ovat turvattomat ja jotka ovat työreformien, torppariyhteiskunnan armoilla? Mitä me tarvitsemme, jotta Suomessa on Emu-kuntoa? Mitä me tarvitsemme, jotta markkinavoimien niskalenkki yhteiskunnasta ei onnistuisi? Mitä me tarvitsemme, jotta kansalaisten luottamus yhteisten asioiden hoitamiseen vahvistuisi?

Vastaus on, toverit, hyvin yksinkertainen. Me tarvitsemme työttömyyden määrätietoista nujertamista, toistan vielä, että työttömyyden määrätietoista nujertamista. Se on tämän päivän todellista tasa-arvopolitiikkaa. Eikä meidän pidä antaa periksi työttömyyden edessä.

Jotta tämä on myös mahdollista, on suomalaisen yhteiskunnan jatkettava tuloksia tuottavaa yhteistyöpolitiikan vakaata linjaa. Kolmikantapolitiikan sammosta tarvitaan oikeudenmukaisuusratkaisuja työn ja ihmisarvoisen elämän puolesta.

Nyt on siis eriväristen ruusujen toisiaan arvostava yhteistyö hyväksi työttömyydelle ja Suomelle.

Suomalaisen palkansaajaliikkeen, kaikkien kotimaisten kutsuvieraiden, yhteistyökumppaneiden puolesta toivotan kokoukselle parasta menestystä ihmisyyden ja tasa-arvon tiellä!

Puheenjohtaja **Paavo Lipponen**: Kiitos Lauri, olet antanut tälle kokoukselle sekä linjaa että tunnelmaa. Minä yritän piilottaa pukuni toppaukset. Tervetuloa vielä kerran toverit, kunniavieraamme.

Julistan Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n seitsemännen neljättä varsinaisen puoluekokouksen avatuksi.

2.

KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖSVALTAISUUDEN TOTEAMINEN

Puheenjohtaja: Puoluekokous aloittaa työskentelynsä. Ensiksi todetaan puoluekokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Koollekutsumistavan laillisuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Pyydän sihteeriä lukeman puolueen säännöistä puoluekokouksen laillisuutta ja päätösvaltaisuutta koskevan kohdan, ilmoituksen puoluekokouksesta sekä varsinaisen kokouskutsun.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja! Puolueen sääntöjen 13 §:n mukaan:

"Puolueen päättävävaltaa käyttää puoluekokous, ei kuitenkaan niissä asioissa, jotka näiden sääntöjen mukaan kuuluvat puoluevaltuustolle tai puoluehallitukselle, eikä myöskään niissä asioissa, jotka näiden sääntöjen mukaan on ratkaistava jäsenäänestyksellä.

Varsinainen puoluekokous pidetään joka kolmas vuosi, vuoden alkupuoliskolla. Kokouspaikasta ja -ajasta päättää puoluehallitus. Varsinaisesta puoluekokouksesta on viimeistään kuusi kuukautta ennen puoluekokouksen alkua ilmoitettava puoluelehdissä tai kirjallisella kutsulla puoluejärjestöille. Yhdistyslaissa tarkoitettu kokouskutsu on julkaistava puoluelehdissä viimeistään kaksi kuukautta ennen kokousta."

Ilmoitus varsinaisesta 37. puoluekokouksesta on toimitettu puolueosastoille 13.9.1995 seuraavasti kuuluvalla kirjeellä:

"Ilmoitus puoluekokouksesta

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n 37. varsinainen puoluekokous pidetään Helsingissä, Helsingin Työväenyhdistyksen talon juhlasalissa 6.-9. päivänä kesäkuuta 1996 alkaen ensin mainittuna päivänä kello 14.00.

Kokouksessa käsitellään puoluejärjestöille toimitettavissa esitysvihkoissa olevat asiat, mukaan luettuina puoluehallituksen esitykset puolueen sääntöjen muuttamiseksi sekä puolueen sääntöjen 16 §:ssä mainitut asiat.

Kokouksessa käsiteltäviksi tarkoitetut aloitteet on tehtävä puolueen sääntöjen 14. §:n määräämässä järjestyksessä.

Helsingissä 13. syyskuuta 1995

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE -
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.
Puoluehallitus

Paavo Lipponen

Markku Hyvärinen"

Yhdistyslain tarkoittama kokouskutsu varsinaiseen 37. puoluekokoukseen on lähetetty puoluetoimistosta puoluejärjestöille 13. päivänä maaliskuuta 1996 ja julkaistu puoluelehdissä niiden ilmestymispäivistä riippuen 14. - 20. päivänä maaliskuuta 1996 seuraavasti kuuluvalla ilmoituksella:

"Puoluekokouskutsu

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n 37. varsinainen puoluekokous pidetään Helsingissä, Helsingin Työväenyhdistyksen talon juhlasalissa 6. - 9. päivänä kesäkuuta 1996 alkaen ensin mainittuna päivänä kello 14.00.

Kokouksessa käsitellään puoluejärjestöille toimitettavissa esitysvihkoissa olevat asiat, mukaan luettuina puoluehallituksen esitykset puolueen sääntöjen muuttamiseksi sekä puolueen sääntöjen 16 §:ssä mainitut asiat.

Helsingissä 13. maaliskuuta 1996

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE -
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA PARTI r.p.
Puoluehallitus

Paavo Lipponen

Markku Hyvärinen"

Edelleen puolueen sääntöjen 14 §:n 4. momentin mukaan: "Puoluekokousaloitteet ja puoluehallituksen niistä antamat lausunnot painatetaan ja toimitetaan puoluekokousedustajille ja puoluejärjestöille. Puoluejärjestöille ne on toimitettava viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterikuukauden alkua, jona puoluekokous pidetään."

Varsinaiselle 37. puoluekokoukselle tehtydt aloitteet ja niihin liittyvät puoluehallituksen lausunnot on painatettuja puoluetoimiston postikirjan mukaan toimitettu puoluejärjestöille 27. päivänä maaliskuuta 1996.

Puheenjohtaja: Voinemme todeta, että ilmoitus puoluekokouksesta sekä varsinainen kokouskutsu puolueen varsinaiseen 37. puoluekokoukseen on julkaistu puolueen sääntöjen 13 §:n mainitsemalla tavalla ja ajassa. Edelleen voimme todeta, että puoluekokoukselle tehtydt aloitteet niihin liittyvine lausuntoineen on painatettuja toimitettu puoluejärjestöille puolueen sääntöjen 14 §:ssä esitetyllä tavalla ja ajassa.

Todettaneen. Todetaan.

Edustajavaltakirjojen hyväksyminen

Puheenjohtaja: Seuraavana puoluehallituksen valitsemien puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajien lausunto. Pyydän sihteeriä lukemaan valtakirjojen tarkastajien lausunnon.

Sihteeri: Puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajien lausunto kuuluu seuraavasti:

"Puoluehallituksen nimeäminä puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajina olemme suorittaneet meille uskotun tehtävän ja todenneet puoluehallitukselle lähetetyistä puoluekokousedustajien valtakirjoista seuraavaa:

Olemme todenneet puoluekokouksen osanottajille jaettuun luetteloon merkittyjen edustajien valtakirjat sääntöjen ja puoluehallituksen antamien ohjeiden mukaisiksi. Valtakirjojen tai edustajien vaalien suhteen ei ole tehty huomautuksia minkään piirijärjestön tai vaaliyhtymän osalta.

Esitämme, että puoluekokous vahvistaa oheisen luettelon mukaisesti puoluekokousedustajien valtuudet.

Helsingissä 23. päivänä toukokuuta 1996.

Puoluehallituksen nimeämät valtakirjojen tarkastajat:

Lasse Eskonen
Tarja Filatov

Leena Koikkalainen
Lauri Metsämäki"

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet puoluehallituksen valitsemien puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajien lausunnon.

Puoluekokous voinee yhtyä valtakirjojen tarkastajien lausuntoon ja vahvistaa valittujen puoluekokousedustajien edustajavaltuudet. Valtakirjojen tarkastajien lausunto merkittäneen kuulluksi.

Edustajavaltuudet vahvistetaan ja lausunto merkitään kuulluksi. Merkitään.

Edustajien läsnäolon toteaminen

Puheenjohtaja: Seuraavaksi meidän on todettava varsinaisten kokousedustajien läsnäolo. Järjestävä valiokunta esittää, että emme suorita nimenhuutoa, vaan edustajat merkitään pöytäkirjaan sen mukaan, kun he ovat kokouskansliaan ilmoittautuneet.

Järjestävän valiokunnan esitys hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Todetaan, että kokouskanslian ilmoituksen mukaan 350 kokousedustajasta on läsnä 337 kokousedustajaa.

Todettaneen. Todetaan.

Pyydän piirien toiminnanjohtajia huolehtimaan siitä, että nyt poissaolevat edustajat tulevat vastaanottotiskin kautta ilmoittautumaan puheenjohtajistolle saavuttuaan kokoukseen. Vasta tämän jälkeen edustaja merkitään pöytäkirjaan. (Luetelo äänioikeutetuista edustajista pöytäkirjan liitteenä 1 ja kokouksen kuluessa tapahtuneet edustajamuutokset liitteenä 2)

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Olemme todenneet, että ilmoitus ja varsinainen kutsu puolueen 37. puoluekokoukseen on julkaistu puolueen sääntöjen määräämällä tavalla ja ajassa ja että puoluekokoukselle tehdyt aloitteet lausuntoineen on toimitettu puoluejärjestöille sääntömääräisessä ajassa.

Kun edelleen olemme kuulleet, että puoluehallituksen valitsemilla puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastajilla ei ole ollut mitään huomauttamista valtakirjojen suhteen ja kun 337 edustajaa 350:stä on paikalla, niin voimme todeta, että 37. varsinainen puoluekokous on laillisesti koolle kutsuttuja osanottajamäärältään päätösvaltainen käsittelemään kokouskutsussa mainitut asiat.

Todettaneen. Todetaan.

Todettiin, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p:n XXXVII puoluekokous on laillisesti koolle kutsuttuja päätösvaltainen.

Puheenjohtaja: Tässä yhteydessä meidän tulee todeta myös muut puhe- ja esitysoikeutetut henkilöt. Pyydän sihteeriä lukemaan puolueen säännöistä heitä koskevan kohdan.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja! Puolueen sääntöjen 15 §:n 2. momentin mukaan: "Puhe- ja esitysoikeus puoluekokouksessa on puoluehallituksen jäsenillä ja varajäsenillä, puolueen tilintarkastajien puheenjohtajalla ja Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenjohtajalla."

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta esittää, että myöskään puhe- ja esitysoikeutettujen nimenhuutoa ei toimiteta, vaan heidät merkitään pöytäkirjaan läsnä-olevina sen mukaisesti, kuin he ovat puoluekokoukskansliassa ilmoittautuneet.

Sääntöjen uudistamisesityksessä todetaan, että myös Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen Euroopan parlamentin valtuuskunnan puheenjohtajalla on puhe- ja esitysoikeus puoluekokouksessa. Hyväksyttäneen hänelle tässä vaiheessa läsnäolo-oikeus siihen saakka, kunnes sääntömuutos on käsitelty.

Hyväksytään Saara-Maria Paakkisen läsnäolo-oikeus. Hyväksytään.

(Luettelo puhe- ja esitysoikeutetuista osanottajista pöytäkirjan liitteenä 3)

Voidaanko järjestävän valiokunnan esitys hyväksyä? Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Lisäksi meidän tulisi todeta paikalla olevat läsnäolo- ja puheoikeutetut henkilöt. Pyydän sihteeriä lukemaan puolueen säännöistä heitä koskevan kohdan.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja! Puolueen sääntöjen 15 §:n 3. momentin mukaan: "Läsnäolo- ja puheoikeus puoluekokouksessa on puoluevaltuuston puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajilla, piirijärjestöjen edustajilla, näiden sääntöjen 14 §:n 1 momentissa mainituilla sisarjärjestöjen edustajilla, Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenillä, valtioneuvoston jäseninä olevilla puolueen edustajilla, puoluetoimistoa edustavilla valtuutetuilla toimitsijoilla, piirijärjestöjen toiminnanjohtajilla, puoluelehtien päätoimittajilla sekä kotimaisilla ja ulkomaisilla kutsuvierailla."

Puheenjohtaja: Järjestävä valiokunta esittää edelleen, että läsnäolo- ja puheoikeutetut henkilötkin merkittäisiin ilman nimenhuutoa pöytäkirjaan sen mukaisesti kuin he ovat ilmoittautuneet puoluekokoukskansliassa.

Sääntöjen uudistamisesityksessä todetaan, että myös Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen Euroopan parlamentin valtuuskunnan jäsenillä on läsnäolo- ja puheoikeus puoluekokouksessa. Hyväksyttäneen heille tässä vaiheessa läsnäolo-oikeus siihen saakka, kunnes sääntömuutos on käsitelty. (Luettelo läsnäolo- ja puheoikeutetuista osanottajista pöytäkirjan liitteenä 4)

Voidaanko järjestävän valiokunnan esitys hyväksyä? Hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Esityslistan kohta 2. "Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen" on tullut loppuun käsiteltyksi.

3. **LÄSNÄOLO-OIKEUDEN MYÖNTÄMINEN TIEDOTUSVÄLINEIDEN EDUSTAJILLE**

Puheenjohtaja: Seuraavaksi meidän tulee päättää läsnäolo-oikeuden myöntämisestä eri tiedotusvälineiden edustajille kokouksessa. Puoluehallitus esittää, että tiedotusvälineiden edustajille myönnettäisiin läsnäolo-oikeus.

Myönnettäneen. Myönnetään.

Toivotan julkisen sanan edustajat tervetulleiksi puoluekokoukseen, te olette kuitenkin läsnä.

Kohta 3. loppuun käsitelty.

Puoluekokous myönsi tiedotusvälineiden edustajille läsnäolo-oikeuden.

4. **KOKOUKSEN ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINEN**

Puheenjohtaja: Seuraavaksi käsitellään kokouksen esityslista ja sen hyväksyminen. Jo tässä vaiheessa toivon, että puoluekokous voisi työskennellä esityslistan puitteissa ottaen huomioon kokouksen joustavan kulun. Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen esityslistaksi on jaettu kokousedustajien salkkuihin. Sitä ei tarvitse lukea. (Kokouksen esityslista pöytäkirjan liitteenä 5)

Keskustelu esityslistasta alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluehallituksen esitys puoluekokouksen esityslistaksi hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Kohta 4. loppuun käsitelty.

Puoluekokous hyväksyi liitteen mukaisen esityslistan.

5.

KOKOUKSEN PUHEENJOHTAJIEN VAALI

Puheenjohtaja: Siirrymme nyt puoluekokouksen järjestäytymiseen ja siinä ensiksi kokouksen puheenjohtajien vaaliin.

Puoluehallitus esittää, että kokoukselle valittaisiin seitsemän puheenjohtajaa.

Puoluehallituksen esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluehallitus esittää puoluekokouksen puheenjohtajiksi seuraavia henkilöitä: Paavo Lipponen, puoluehallitus; Leena Piikivi, Oulu; Teuvo Kinnunen, Kymi; Matti Luttinen, Etelä-Häme; Sari Paajanen, Pohjois-Karjala, Pekka Morri, Helsinki ja Hilikka Nousiainen, Uusimaa.

Keskustelu puoluehallituksen esityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluehallituksen esittämät henkilöt valittaneen kokouksen puheenjohtajiksi. Valitaan.

Kohta 5. loppuun käsitelty.

Puoluekokouksen puheenjohtajiksi valittiin Paavo Lipponen, Leena Piikivi, Teuvo Kinnunen, Matti Luttinen, Sari Paajanen, Pekka Morri ja Hilikka Nousiainen.

6.

KOKOUKSEN SIHTEERIEN VAALI

Puheenjohtaja: Seuraavaksi siirrymme valitsemaan kokouksen sihteereitä.

Puoluehallitus esittää, että kokoukselle valittaisiin yleissihteeri ja kuusi sihteeriä.

Puoluehallituksen esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluehallitus esittää, että kokouksen yleissihteeriksi valitaan Matti Kouri sekä muiksi sihteereiksi Irma Nissinen, Ari Kekkinen, Liisa Vannekari, Voitto Lyytikäinen, Eija Henttonen ja Reijo Jeskanen.

Heidät valittaneen. Valitaan.

Kohta 6. loppuun käsitelty.

Kokouksen sihteeriksi valittiin Matti Kouri, Irma Nissinen, Ari Kekkinen, Liisa Vannekari, Voitto Lyytikäinen, Eija Henttonen ja Reijo Jeskanen.

7.

KOKOUKSEN JÄRJESTYSSÄÄNNÖN HYVÄKSYMINEN

Puheenjohtaja: Seuraavaksi meidän tulee päättää kokouksen järjestyssäännöstä. Kokouksen järjestyssääntöhän pitää sisällään lähinnä puheenvuorojen pyytämiseen ja käyttämiseen sekä äänestyksiin liittyviä menettelytapoja. Puoluehallituksen esitys kokouksen järjestyssäännöksi on jaettu kokousedustajien salkkuihin. Sitä ei tarvitse tässä lähteä lukemaan. Järjestyssääntö rakentuu aikaisempien puoluekokousten järjestyssääntöjen pohjalta.

Jaetussa järjestyssääntöluonnoksessa esitetään, että ehdotukset henkilövalintoihin pitäisi tehdä perjantaihin klo 13.30 mennessä. Tästä luonnoksesta poiketen esitän kuitenkin, että ehdotukset toimitettaisiin puheenjohtajistolle jo perjantaihin klo 10.00 mennessä. Tämä sen vuoksi, että jokaiselle edustajalle jäisi aikaa hieman enemmän pohdiskella ehdokkaiden nimiä ennen suoritettavia vaaleja. (Kokouksen järjestyssääntö pöytäkirjan liitteenä 6)

Keskustelu järjestyssääntöesityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Järjestyssääntö voitaneen hyväksyä esitetyllä tavalla. Hyväksytään.

Kohta 7. loppuun käsitelty.

Puoluekokous hyväksyi liitteen mukaisen järjestyssäännön puheenjohtajan esittämien muutoksien.

8.

KOKOUKSEN VAALITOIMIKUNNAN VAALI

Puheenjohtaja: Siirrymme esityslistan kohtaan 8. "Kokouksen vaalitoimikunnan vaali". Puoluehallitus esittää, että puoluekokoukselle valitaan 15 äänenlaskijaa, jotka toimivat vaalitoimikuntana. Lisäksi esitetään, että vaalitoimikunnalle valitaan kaksi sihteerä.

Keskustelu vaalitoimikunnan lukumäärästä alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluehallituksen esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Ehdotus vaalitoimikunnan jäseniksi on jaettu salkkuihm.

Keskustelu vaalitoimikunnan kokoonpanosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Vaalitoimikunta valittaneen esitetystä muodossa. Valitaan.

Kohta 8. on loppuun käsitelty. (Luettelo vaalitoimikunnan ja valiokuntien kokoonpanosta pöytäkirjan liitteenä 7)

Vaalitoimikunta valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

9.

KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJAN TARKISTAJIEN VAALI

Puheenjohtaja: Seuraavaksi valitsemme puoluekokouksesta laadittavan pöytäkirjan tarkistajat. Puoluehallitus esittää, että valittaisiin kolme pöytäkirjan tarkistajaa.

Keskustelu pöytäkirjan tarkistajien lukumäärästä alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluehallituksen esitys lukumäärästä hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Puoluehallitus esittää, että puoluekokouksesta laadittavan pöytäkirjan tarkistajiksi valittaisiin Osku Pajamäki, Helsinki, Leena Luhtanen, Uusimaa ja Merja Kuusisto, Uusimaa.

Keskustelu puoluehallituksen esityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Edellä mainitut henkilöt valittaneen pöytäkirjan tarkistajiksi. Valitaan.

Kohta 9. loppuun käsitelty.

Puoluekokouksesta laadittavan pöytäkirjan tarkistajiksi valittiin Osku Pajamäki, Leena Luhtanen ja Merja Kuusisto.

10.

PÄÄTETÄÄN TILINTARKASTAJIEN PALKKIOISTA SEKÄ PUOLUEKOKOUSEDUSTAJILLE, PUOLUEVALTUUSTON JA PUOLUEHALLITUKSEN JÄSENILLE AIHEUTUVIEN KULUJEN KORVAUKSISTA

Puheenjohtaja: Siirrymme käsittelemään kohtaa 10 Päätetään tilintarkastajien palkkioista sekä puoluekokousedustajille, puoluevaltuuston ja puoluehallituksen jäsenille aiheutuvien kulujen korvauksista".

Pyydän sihteeriä lukemaan puoluehallituksen esityksen.

Sihteeri: Toveri puheenjohtaja, puoluehallitus esittää asiasta seuraavaa:

"Puoluekokous päättää,

- että tilintarkastajille maksetaan palkkiota esitetyn laskun mukaan,
- että varsinaisille puoluekokousedustajille - lukuun ottamatta Helsingistä, Vantaalta, Kauniaisista ja Espoosta tulevia edustajia - maksetaan majoituskorvausta 300 markkaa vuorokaudelta. Kokousedustajien tulee itse huolehtia majoituskuluistaan.

Tämän lisäksi puoluekokousedustajat saavat 60 markan arvoisia ruokalippuja, jotka oikeuttavat ruokailuun kokouspäivinä sekä kahvilippuja,

- että varsinaisten puoluekokousedustajien matkakulut puoluekokoukseen ja takaisin maksettaisiin käyvän linja-autotaksan tai Valtionrautateiden toisen luokan mukaisesti,
- että puoluevaltuuston ja -hallituksen jäsenten korvauksissa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa puolueen matkustusohjesääntöä."

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet puoluehallituksen esityksen.

Keskustelu esityksestä alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluehallituksen esitys hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Kohta 10. loppuun käsitelty.

Puoluekokous päätti, että tilintarkastajille maksetaan palkkiota esitetyn laskun mukaan,

että varsinaisille puoluekokousedustajille - lukuun ottamatta Helsingistä, Vantaalta, Kauniaisista ja Espoosta tulevia edustajia - maksetaan majoituskorvausta 300 markkaa vuorokaudelta. Kokousedustajien tulee itse huolehtia majoituskuluistaan.

Tämän lisäksi puoluekokousedustajat saavat 60 markan arvoisia ruokalippuja, jotka oikeuttavat ruokailuun kokouspäivinä sekä kahvilippuja,

että varsinaisten puoluekokousedustajien matkakulut puoluekokoukseen ja takaisin maksettaisiin käyvän linja-autotaksan tai Valtionrautateiden toisen luokan mukaisesti,

että puoluevaltuuston ja -hallituksen jäsenten korvauksissa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa puolueen matkustusohjesääntöä.

11.

VALIOKUNTIEN ASETTAMINEN

Puheenjohtaja: Seuraavaksi siirrymme valitsemaan puoluekokouksen valiokuntia. Voitaneen menetellä siten, että ensin päätetään valiokuntajako, valiokuntien kokoja sen jälkeen niiden kokoonpano.

Puoluehallitus esittää, että puoluekokous asettaisi seuraavat valiokunnat: järjestävä valiokunta (13 jäsentä), vaalivaliokunta (15 jäsentä), aloite- ja julkilausumavalioikunta (15 jäsentä), sääntö- ja järjestövaliokunta (15 jäsentä) sekä kansainvälisten asiain valiokunta (15 jäsentä).

Keskustelu valiokuntajasta ja valiokuntien koosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Puoluehallituksen esitys voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Seuraavaksi valiokuntien kokoonpano. Kokousedustajien salkkuihin on jaettu puoluehallituksen esitys valiokuntien kokoonpanoiksi. Valiokuntien kokoonpanoa ei tarvitse lukea, vaan mahdolliset henkilömuutokset esitetään kunkin valiokunnan kohdalla. Valiokunnat voitaneen käsitellä esityslistan mukaisessa järjestyksessä.

Menettelytapa hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Aloite- ja julkilausumavalioikunta

Puheenjohtaja: Siirrytään aloite- ja julkilausumavalioikunnan valitsemiseen.

Keskustelu aloite- ja julkilausumavalioikunnan kokoonpanosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Aloite- ja julkilausumavalioikunnan kokoonpano voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Aloite- ja julkilausumavalioikunta valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Kansainvälisten asiain valiokunta

Puheenjohtaja: Siirrytään kansainvälisten asiain valiokunnan valitsemiseen.

Keskustelu kansainvälisten asiain valiokunnan kokoonpanosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Kansainvälisten asiain valiokunnan kokoonpano voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Kansainvälisten asiain valiokunta hyväksyttiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Sääntö- ja järjestövaliokunta

Puheenjohtaja: Siirrytään sääntö- ja järjestövaliokunnan valitsemiseen.

Keskustelu sääntö- ja järjestövaliokunnan kokoonpanosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Sääntö- ja järjestövaliokunnan kokoonpano hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Sääntö- ja järjestövaliokunta hyväksyttiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Vaalivaliokunta

Puheenjohtaja: Siirrytään vaalivaliokunnan valitsemiseen.

Keskustelu vaalivaliokunnan kokoonpanosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Vaalivaliokunnan kokoonpano voitaneen hyväksyä. Hyväksytään.

Vaalivaliokunta valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Järjestävä valiokunta

Puheenjohtaja: Siirrytään järjestävän valiokunnan valitsemiseen.

Järjestävä valiokunta muodostuu jo valituista kokouksen puheenjohtajista ja sihteereistä. Keskustelu järjestävän valiokunnan kokoonpanosta alkaa. Keskustelu päättyy.

Järjestävän valiokunnan kokoonpano hyväksyttäneen. Hyväksytään.

Järjestävä valiokunta valittiin liitteen mukaisessa kokoonpanossa.

Esityslistan kohta 11. loppuun käsitelty. (Luettelo vaalitoimikunnan ja valiokuntien kokoonpanosta pöytäkirjan liitteenä 7)

Pyydän valittuja kokouksen puheenjohtajia ja sihteereitä saapumaan puheenjohtajapöydän taakse siinä järjestyksessä kun järjestävä valiokunta on alustavasti aikatauluansa suunnitellut.

Puheenjohtajaksi siirtyi Teuvo Kinnunen.

Puheenjohtaja: Tällainen vaihe kokouksen alussa, eli "ceremonie protocolaire" on viety läpi, ja siirrymme varsinaiseen työskentelyyn.

12.

POLIITTINEN TILANNE

Puheenjohtaja: Seuraavaksi siirrymme kohtaan 12, jossa alustuspuheenvuoron käyttää puolueen puheenjohtaja, pääministeri Paavo Lipponen. Ole hyvä, Paavo!

Puheenjohtaja **Paavo Lipponen:** Arvoisat kokousvieraat, hyvät toverit, partivänner!

Kun täältä katson, näen monia tuttuja, uusia kasvoja - en muista montako puoluekokousta Teuvo Kinnunen on menestyksellä vetänyt - näen Pentti Sahin, Petra Paasilinnan ja monia muita, tervetuloa vielä kerran kaikki.

Monilla meistä on vielä tuoreena muistissa viime puoluekokouksen tunnelma tässä salissa. Silloin tuntui aivan käsin kosketeltavana toiveikkuus sosialidemokratian noususta, paluusta vastuuseen nostamaan Suomi lamasta. Siinä ei ollut minkäänlaista uhoa, mutta sitäkin enemmän päättäväisyyttä ja varmuutta siitä, että sosialidemokraattinen vaihtoehto on parempi.

Hyvät toverit! Pertti Paasion ja Ulf Sundqvistin johdolla alkoi sosialidemokratian nousu, ja se on jatkunut kuluneiden vuosien aikana.

Ehdokkaamme Martti Ahtisaari on valittu tasavallan presidentiksi. Vaalivoiton toi yhteinen loppukiri, työväenliikkeen todellinen voimannäyttö.

Kaksi vuotta on osoittanut, että valinta oli oikea. Meillä on presidentti, joka nauttii suurta kansainvälistä arvostusta niin Euroopassa kuin muillakin mantereilla. Meillä on presidentti, joka aidosti kantaa huolta kansamme hyvinvoinnista ja kunnioittaa parlamentaarista järjestelmää.

Suomen kansan enemmistö asettui kansanäänestyksessä Euroopan unionin jäsenyyden kannalle. On aihetta palauttaa mieliin, että ilman sosialidemokraattien järjestämää pitkäaikaista opintotoimintaa, perusteellista keskustelua ja näin saatutua yhtenäistä toimintaa kansanäänestyksen tulos olisi ollut kielteinen. Ilman vaikeuksia annamme myös tunnustuksen Ahon hallituksen ponnisteluille EU-jäsenyyden hyväksi.

Tämäkin ratkaisu, Euroopan unionin jäsenyys, on osoittautunut oikeaksi. Suomi voi nyt tasavertaisena puolustaa etujaan niin Euroopassa yleensä kuin meidän alueellamme täällä pohjoisessa.

Eduskuntavaaleissa me jouduimme taistelemaan tosissamme ja me voitimme. Me kerroimme ennen vaaleja, mitä aiomme tehdä. Siitä olemme myös pitäneet kiinni. Poliitiikka, jota olemme harjoittaneet, on kaikessa oleellisessa ollut sitä, mitä yhdessä valmistelimme ja yhdessä linjoitimme oppositiokaudella.

Perintö, jonka saimme, oli raskas. Työttömyys oli talouden kasvusta huolimatta ennätyksellisen korkealla, budjettialijäämä valtaisa, inflaatoriski suuri. Ahon hallituksen sanelupoliitiikka oli johtanut yhteistyösuhteiden särkymiseen työmarkkinoilla.

Hallitusratkaisu löytyi ennakkoluulottomalta pohjalta ja lyhyessä ajassa viiden puolueen kesken. Työllisyyden ja yhteisvastuun hallitus on keskittänyt rakentamaan yhteistyötä niin poliittisesti kuin laajemminkin eturyhmien kanssa.

Hallitusyhteistyö toimii hyvin ja siitä haluan sosialidemokraattien puolesta kiittää meidän yhteistyökumppaneitamme.

Asiat valmistellaan yhdessä. On ollut vaikeitakin vääntöjä, mutta niistä on selvitty rakentavalla perusasenteella.

Jo ennen hallituksen syntyä, kuten Lauri Ihalainen täällä jo totesi, työmarkkinajärjestöt antoivat ainutlaatuisella tavalla, yhteisesiintymisellä tukensa uuden hallituksen talouspolitiikan tavoitteille. Ilman tuota kädenojennusta ja siitä seurannutta hyvää kolmikantaista neuvottelusuhdetta emme olisi selviytyneet.

Missään muussa Euroopan maassa ei ole kyetty lähimainkaan yhtä mittaviin toimiin siinä ristipaineessa, johon toisaalta voimavarojen niukkeneminen, toisaalta hyvinvointivaltion kasvavat kustannukset meidät ovat asettaneet. Tässäkin tilanteessa olemme pitäneet kiinni solidaarisuuden, ihmisten yhteenkuuluvaisuuden ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden periaatteista. Siinä missä muualla on puhuttuja riideltä, on meillä toimittu.

Tiesimme, että suurtyöttömyyden ja kasvavan valtion velan ongelman ratkaisu vaatii nopeita ja päättäväisiä ratkaisuja, joilla talous tasapainotetaan. Se vaatii pitkäjänteistä toimintaa, jolla turvataan politiikan uskottavuus, sekä rakenteellisia uudistuksia, joilla varmistetaan saavutukset tulevien sukupolvien hyväksi. Nämä ovat olleet toimintaperiaatteemme hallitustyössä.

Lyhyessä ajassa, vuoden sisällä, Suomen talous on vakautettu. Olemme onnistuneet vahvistamaan taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävänsä kasvun perustan.

Työllisyys kasvaa. Työpaikkoja oli huhtikuussa lähes 60 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömyys alenee. Työttömiä oli huhtikuussa 40 000 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Korot laskivat heti eduskuntavaalien jälkeen ja ovat nyt alhaalla.

Inflaatio on alhaalla. Kustannuskehitys tästä eteenpäin on maltillisen tuloratkaisun ansiosta suotuista. Kilpailukyky paranee.

Vaihtotase on vahvasti ylijäämäinen. Näin lyhennämme nopeasti ulkomaista velkaamme ja saamme talouteen liikkumatilaa.

Yritysten taseet ovat vahvistuneet ja kotitalouksien velkaantumisaste painunut lamaa edeltävälle tasolle.

Näiden saavutusten valossa voi vain ihmetellen kysyä: mitä Esko Aho tarkoittaa oikeastaan, kun hän puhuu siitä, että hallitus on kykenemätön.

Hyvät toverit, partivänner!

Med dessa prestationer åtnjuter vår ekonomi oomstridd internationell trovärdighet. Detta betyder att både regeringar och marknadskrafter tror på oss. De utgör det rådet, vars bedömning avgör vad vi betalar för ränta för vår skuld, om det lönar sig att investera i Finland, om man anser att vi duger som en långsiktig samarbetspartner.

Näillä saavutuksilla olemme hankkineet Suomen taloudelle kiistattoman kansainvälisen uskottavuuden. Se tarkoittaa, että sekä hallitukset että markkinavoimat uskovat meihin. Ne ovat se raati, joka arvioi ja joka ratkaisee, mikä on se hinta, jonka me maksamme velastamme, kannattaako Suomeen investoida, onko meistä yhteistyökumppaneiksi pitkällä tähtäyksellä.

KasvUn ja työllisyyden paranemisen perusta on luotu. Mutta edessä on pitkä työ, ennen kuin yhteiskuntamme on toipunut laman aiheuttamista vaurioista. Olkaamme kuitenkin hetki tyytyväisiä näistä saavutuksista, hyvät toverit!

Tähän tyytyväisyyteen kuuluu tahto pitää linjasta kiinni. Sosialidemokraatit sitoutuvat tästedeskin julkisen talouden tasapainotukseen.

Kovan menojen karsintaurakan jälkeen ja sen ansiosta tulevan vuoden budjetti voidaan laatia ilman uusia leikkauslistoja, riittää kun noudatamme tiukkaa säästävääsyyttä. Säästävääsyyys on tullut jäädäkseen, sillä me tarvitsemme pelivaraa tulevaisuuteen, jotta voimme tarvittaessa toimia työllisyyden hyväksi.

Leikkaukset ovat vieneet hyvinvointivaltion etuisuuksista sen osan, joka ei ole kestävästi rahoitettavissa. Leikkaustenkin jälkeen Suomen hyvinvointiyhteiskunta on kaikessa oleellisessa jäljellä.

Meidän tehtävämme on huolehtia siitä, että tulevaisuudessakin kansalaisille taa-
taan turva kaikissa elämän kriiseissä, niin työttömyyden kuin sairauden aikana
tai eläkkeelle siirtymisen jälkeen. Peruspalvelut on turvattava kaikille tasavertai-
sesti. Verotuksella on tasattava tulonjakoa, työllä on saatava sosiaaliturvaa. Nä-
mä ovat pohjoismaisen hyvinvointivaltion peruspiirteet. Niistä pidämme kiinni.
Sosialidemokraattien olisi hyvä osallistua aktiivisemmin keskusteluun hyvin-
vointivaltion tulevaisuudesta. Nyt on tilaus yhteiskunnallisille uudistuksille. Yh-
teisten palvelujen tuottamistapaa, palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitusta on arvi-
oitava muuttuvissa olosuhteissa. Sosialidemokraateilla on sitä tietotaitoa ja osaa-
mista, ennen kaikkea ne arvot, joita tarvitaan hyvinvointivaltion uudistamisessa.
Energiaa on käytettävä uusien ratkaisumallien etsimiseen ja aloitteiden tekemi-
seen sen sijaan, että juututaan kerran luotuun.

Sosiaalietuudet on mitoitettava taloudellisen kantokykymme mukaan, emmekä
saa jättää niistä aiheutuvaa laskua tulevien sukupolvien maksettavaksi. Suuryöt-
tömyyden ja avoimen, yleismaailmallisen kilpailun olosuhteissa on huolehditta-
va siitä, että hyvinvointiyhteiskunta on työnteon yhteiskunta, ei hallitsematto-
masti kasvavien tulonsiirtojen yhteiskunta.

Tärkeintä ovat laadukkaat, kaikkien saatavilla olevat julkiset palvelut: koulutus,
lastenhoito, terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut. Niiden tarkoituksena on auttaa
yksilöä aktiiviseen työelämään, luomaan hyvinvointia.

Hyvät toverit! Sosiaalinen vastuuntunto on sosialidemokratian sielu - huoli ja
vastuu yhteiskuntamme vähäväkisistä kaikissa oloissa on sosialidemokratian
ydintä.

Työttömyys on painettava alas, jotta voimme pitää hyvän yhteiskunnan ja estää
kansan kahtiajaon. Me pidämme kiinni työttömyyden puolittamisen tavoitteesta!
Jos emme siihen pääse, arvioitakoon meitä sen perusteella, miten lähelle tuota
tavoitetta olemme päässeet.

Olemme kokeneet takaiskuja. Talouskasvu hidastui viime vuodenvaihdetta koh-
den. Se oli jo hidastumassa, kun hallitusta muodostettiin. Eurooppa ei vetänyt,
työvoimakustannukset nousivat viime vuonna reippaasti. Se oli erittäin hankala
yhdistelmä, eikä se ollut enää tämän hallituksen estettävissä. Sen vuoksi on ollut
erityisen tärkeätä, että hallitus, me yhdessä, välittömästi sijoitimme voimakkaas-
ti työllistämistoimiin.

Näkymät ovat nyt vähitellen paremmat. Kasvu Euroopassa lähtee liikkeelle vii-
meistään ensi vuoden puolella. Silloin Suomen vienti menestyy hyvän kilpailu-

kyvyn ansiosta. Kotimarkkinat ovat jo elpymässä, kun tulot ovat kasvaneet. Hallituksen työllistämistoimet ovat edelleen tarpeen.

Näillä näkymin työttömyys tulee alentumaan selvästi, mutta ei riittävän nopeasti. Uusia ratkaisuja tarvitaan. Silloin on tärkeintä hillitä työvoimakustannusten kasvua.

Sosialidemokraatit nostivat - me nostimme - työnteon verotuksen alentamisen yhdeksi tämän vaalikauden tavoitteeksi. Hallitusohjelman mukaisesti työnteon verotus keveneekin jo tänä ja ensi vuonna selvästi. Tällä tiellä on tarkoitus jatkaa vuosina 1998 ja 99.

Mutta nyt halutaan leikata ns. verokiilaa, mikä sinänsä on tarpeen, alentamalla reippaammin tuloveroa. Tämä rahoitettaisiin - näin esitetään - leikkaamalla valtion menoja. Jos alijäämäkasvulta halutaan välttyä, niin näin tietysti olisi meneteltävä, veronalennukset vastaan menojen leikkaukset.

Tästä kyllä riittää yhteisymmärrystä niin kauan, kunnes kysytään, mistä pitäisi leikata. Jotta suuret veronalennukset voidaan toteuttaa, olisi puututtava näissä leikkauksissa myös sosiaaliturvaan. Tällä tiellä on vaikeata päästä oikeudenmukaisiin ratkaisuihin.

Sosialidemokraatit eivät hyväksy sitä, että samanaikaisesti suurennetaan palkkaeroja, kevennetään suurituloisten verotusta ja leikataan vähäosaisten sosiaaliturvaa. Tällainen alaston porvarillinen talousoppi ei käy meille.

Kun menemme vähitellen - ja valmistelutyö on jo käynnissä - kohti seuraavaa tulokierrosta, olisi sitä ryhdyttävä valmistelemaan siltä pohjalta, että suuria palkkoja ei koroteta lainkaan tai niitä voitaisiin jopa laskea. Samalla tulisi keventää kaikkien verotusta, tavoitteena se, että käteen jäävä tulo pysyy vähintään entisellään kaikilla tasoilla ja että tulon lisäyksestä menevä vero - marginaaliveroaste - alenisi kaikilla, ensi sijassa kuitenkin pienituloisilla.

Työvoimakustannusten aleneminen johtaisi työllisyyden kasvuun ja sitä kautta parempaan valtiontalouden tasapainoon. Veronalennuksiin liittyvää tasapainotusta voidaan, jos niin halutaan, helpottaa myös valtion omaisuuden myynnistä saatavilla tuloilla. Ja sitä ohjelmaa ei välttämättä tarvitse edes lisätä siitä, minkä eduskunta on päättänyt. Ei tietenkään ole kysymys mistään alennusmyynnistä. Yhteiskunnan perusrakenteiden, kuten rautateiden, teiden, postin ja tietoliikenteen ylläpidon turvaaminen, on edelleen julkisen vallan tehtävä.

Hyvät toverit! Työttömyysongelmaan pureudutaan monin eri tavoin. Liisa Jaakonsonaari on väsymättä korostanut sitä, että työttömyysongelmaan ei ole mitään yhtä suurta ratkaisua, vaan tarvitaan valtaisa, monipuolista ponnistusta koko yhteiskunnassa, uusien ratkaisujen tavoittelua.

Hallituksen ja etujärjestöjen äskeinen neuvottelukierros tuotti tuloksia, joiden merkitystä ei julkisuudessa ole oikein osattu arvostaa. Se johtuu juuri siitä, että aina odotetaan juuri sillä hetkellä juuri sitä ratkaisua. Tietenkin talouspolitiikka on se tärkein asia ja olen Liisalle sanonut, että älä ota Liisa koko kuormaa kantaksesi. Oman kuormasi olet kantanut todella hienosti.

Nyt keskustellaan työajan lyhentämisestä ja kolmikantaisesti on todettu, että sillä tavoitellaan suurempaa joustoa sekä työnantajan että työntekijän kannalta. Henkilöstö saa aikaa asioidensa hoitoon tai koulutukseen. Tästä tietenkin voi kehittyä suurempikin linja. Hallituksen ja etujärjestöjen välisissä neuvotteluissa todettiin aivan selkeästi, ettei tämä tarkoita sitä, että jonkin palkansaajajärjestön pitäisi luopua tavoittelemasta yleistä työajan lyhentämistä. Minä panin merkille, että työnantajat ovat nyt arvostelleet SAK:ta siitä, että SAK asettaa tällaisen tavoitteen. Se on SAK:n tavoite, ja siitä tietenkin voi tulla joissakin oloissa myös yhteinen tavoite.

Suurfirma ABB:n dynaaminen toimitusjohtaja, johtokunnan puheenjohtaja Percy Barnevik on Ruotsissa esittänyt yhteiskuntasopimusta, jossa työntekijöille taataisiin elinikäinen koulutus ja samalla mentäisiin pitemmälle työelämän uudistamisessa. Tällaisia Barnevikin ajatuksia kannattaisi Suomessakin kuunnella.

Kun selvitysmiehet - tai oikeastaan mies ja nainen - ryhtyvät nyt tekemään esitystä työllistymistä edistävästä aikuiskoulutuksesta, niin toivon, että kaikki osapuolet tukisivat heidän työtään. Tuloksiin tuskin päästään ilman työnantajan rahoituspanostusta ja työttömyysturvajärjestelmän sovittamista koulutuksen aikaista toimeentuloa varten. Tämä on se luovan ajattelun ja sovittelun paikka.

Hyvät toverit! Euroopan talous ja rahaliiton EMUn toteutuminen aikataulussaan 1.1.1999 ei ole täysin varmaa, mutta päättäväisyys viedä suunnitelma läpi on raudanluja Euroopan unionin keskeisissä maissa. Ainut vastuullinen tapa Suomen hallitukselle on valmistautua EMUun muiden tahdissa. Suomi tavoittelee EMUn vaatimusten täyttämistä, jotta voimme osallistua talous- ja rahaliittoon ensimmäisten joukossa.

EMU-vaatimuksissa ei Suomella ole mitään sellaista, mitä meidän ei pitäisi joka tapauksessa tehdä, kun sopeudutaan alhaisen inflaation talouteen. Siitähän on perimmiltään kysymys - kuten olemme kolmikantaisesti todenneet - että alhainen inflaatio, pysyvä vakaus on kaikkien etu, ja silloin me itse asiassa jo hyväksymme EMUn perustavoitteet. Hallituksen tarkoituksena on varmistaa, että eduskunnalla, kun eduskunta tästä asiasta viimeisen sanan sanoo, on todellinen valinnan mahdollisuus. En voi ymmärtää sitä, että asioita nyt lähdetäisiin viemään siihen, että tällaista valinnan mahdollisuutta ei käytännössä olisikaan.

EMU on Suomelle toteutuessaan realiteetti sekä taloudellisesti että poliittisesti. Vakaa valuutta-alue tukee Suomen talouden vakauttamista ja pitkän aikavälin kasvua. Mukanaolo EMUssa takaa Suomelle myös parhaat mahdollisuudet puo-

lustaa niin omia etujamme kuin Itämeren pohjoisten alueiden etuja. Väistämättä-
hän kysymys on siitä, että syntyy eräänlainen ydin-Eurooppa, mutta minä luulen,
että jos ja kun EMU syntyy, silloin myös syntyy melkoista vipinää Euroopan
unionin maissa siihen suuntaan, että hyvin moni loppujen lopuksi haluaa kuitenkin
mukaan Euroopan talous- ja rahaliittoon, kun nähdään, että se syntyy. Luu-
lenpa, että Englanti Työväenpuolueen johdolla tulee paljon myönteisemmin har-
kitsemaan tätä asiaa kuin nykyinen konservatiivijohtoinen eristäytyvä Englanti.

Talous- ja rahaliiton valmisteluista on jatkuvasti kerrottu eduskunnalle. Mitään
salattavaa ei tässä prosessissa ole. Oppositio ei milloinkaan ennen ole päässyt
vaikuttamaan integraatioratkaisuihin niin hyvin kuin tällä vaalikaudella. Jos ky-
symys on siitä, että jokin puolue haluaa hallitukseen, niin se ratkaistaan edus-
kuntavaaleissa, eikö niin!

Hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen kesken sovittiin viime kuussa yhteisesti
valmistautumisesta Euroopan talous- ja rahaliittoon. EMUun osallistuminen
edellyttää kolmiantaperiaatteen noudattamista. Sehän on eurooppalaista poli-
tiikkaa, ja tämä eurooppalainen linja jälleen kerran tullaan vahvistamaan Firen-
zen huippukokouksessa juhannuksena. Ensisijaisesti työmarkkinaosapuolten
kesken on kehitettävä palkanmuodostusta ja sopimusjärjestelmää sekä etsittävä
muuta puskureita myös yritys- ja alakohtaisesti. Hallitus on halunnut - ja on jär-
kevää - että työmarkkinaosapuolet hakevat tässä toisiaan, rakentavat yhteistä
tulevaisuutta, uusia parempia neuvottelusuhteita alhaisen inflaation olosuhteita
varten, jotka ovat myös EMU-olosuhteet, sikäli kuin EMU toteutuu.

SDP suhtautuu kaikella vakavuudella palkansaajajärjestöjen vaatimuksiin yh-
teistyöstä EMU-valmisteluissa. Tämä yhteinen valmistelu onnistuu, kun muiste-
taan, että osallistumisessa EMUun on kysymys yhteisestä edustaja ulkopuolelle
jättäessä haasteet olisivat vieläkin kovemmat.

Partivänner! Finland har med sinä goda förhandlingsresultat och aktivt deltagan-
de snabbt kunnat ta sin plats bland unionens etablerade medlemmar. För den Eu-
ropeiska unionen gäller det teamsportens regler. Man kan göra mål bara om man
spelar samma boll som de andra. Även en smävuxen spelare kan hävda sig med
snabbhet och intelligens. Det ligger i hela lagets intresse att förbättra samspelet.

Suomi on hyvän neuvottelutuloksen ja aktiivisen osallistumisen ansiosta nopeas-
ti asettanut itsensä Euroopan unionin vakiintuneiden jäsenmaiden joukkoon.
EUissa pätevät aivan normaalit joukkuepelin säännöt: maaleja voi tehdä vain,
jos pelaa yhteistä palloa. Ei siitä tule mitään, jos jököttää nurkassa ja odottaa,
että joku syöttäisi. Pienikokoinenkin pelaaja pärjää vikkelyydellä ja älykkyydellä.
80-luvun maailman paras vesipalloilija Manuel Estiarde on pienikokoinen
mies, mutta silti maailman paras. Koko joukkueella on yhteinen etu parantaa
yhteispeliä.

Euroopan unionin kehittämisessä Suomen etu on sitoa suuret jäsenmaat tiiviimpään yhteistyöhön. Enemmistöpäätökset antavat pienille maille paremman vaikutusmahdollisuuden. Veto-oikeudella ei ole arvoa, jos suuret maat tai suuri joukko jäsenmaita haluaa edetä syvenevän integraation tiellä.

Erään EU-maan pääministeri - ja se ei ollut mikään iso maa, mutta silti minä painin maihin hänen edessään, kun hän puhui niin viisaita - sanoi minulle: "Keski- ja Etelä-Euroopassa kukaan ei ole kiinnostunut Baltian maista." Se sanoma oli, että Suomelle ja Ruotsille lankeaa erityinen vastuu Baltian maiden, koko meidän lähialueemme etujen ajamisesta. Otetaan vielä Tanskakin mukaan, Tanskaakin tarvitaan ja Norjaa.

Näin olemme myös EU:ssa tehneet. Olemme vaikuttaneet Venäjä- ja Itämeri-ohjelmien syntyyn. TACIS-yhteistyö käynnistyy parhaillaan vahvasti suomalaisin voimin. Me puolustamme tiukasti Baltian maiden EU-jäsenyyttä Pohjois-Euroopan vakauden nimessä. Se että Ruotsi on uuden hallituksen myötä valinnut politiikan painopisteeksi Itämeri-yhteistyön, on jotakin uuttaja todella merkittävää Suomen kannalta. Sehän tarkoittaa sitä, että 1600-luvun jälkeen ruotsalaiset jälleen asettuvat tälle kotiseudulle ilman - niin uskon - imperialistia aikeita!

Eikä niitä ole Suomellakaan, kun sanon, että Suomesta on tehtävä tämän alueen liiketoimintakeskus - siis tässä Suomenlahden ympäristössä - sellainen keskus, jolla on tiiviit yhteydet Pietariin ja muille Venäjän lähialueille, arktisille alueille, Baltiaan ja Skandinaviaan. Suomihan tarjoaa hyvän tukialueen ja - yllätys, yllätys myös aasialaisille maille. Kehittyvä yhteistyö Kauko-Idän maiden kanssa antaa uutta potkua Suomen taloudelliselle kehitykselle. Kun olin Aasian ja Euroopan maiden kokouksessa Bangkokissa, siellä eniten keskusteltiin rautatien rakentamisesta Bangkokista alkaen niin, että sieltä pääsee joskus Helsinkiin. Tämä on meille jo nyt todellisuutta, kun Siperian rautatien kautta kuljetetaan tavaroita Suomeen jälleen vietäväksi Venäjälle.

Kaiken tämän pitäisi riittää osoittamaan, mitä etuja läheinen yhteistoiminta Euroopan unionin keskeisten maiden kanssa Suomelle voi antaa. Suomen kannalta elintärkeätä yhteistyötä Venäjän kanssa me olemme kehittämässä eturivissä. Olen tavannut pääministeri Viktor Tsernomyrdinin kolme kertaa vuoden sisällä. Kaupan ja taloudellisen yhteistyön ongelmia olemme Venäjän kanssa ratkaisseet hyvässä yhteisymmärryksessä. Venäjän johto on useaan otteeseen ilmaissut arvostavansa Suomen politiikkaa.

Suomen uiko- ja turvallisuuspolitiikan peruslinjana on sotilaallinen liittoutumattomuus ja itsenäinen, uskottava puolustus. Minkäänlainen sisäpoliittinen jankutus ei voi tätä linjaa horjuttaa. Eduskunnassa vallitsee kaikista turvallisuuspoliittisista kysymyksistä lähes täydellinen yhteisymmärrys. Sen ylläpitämiseksi ja lujittamiseksi sosialidemokraatit ovat valmiit yhteistyöhön myös opposition kanssa, kunhan opposition omien johtajien puheet vain olisivat yhteistyöhakuisia.

Hyvät toverit! Kaikkien taloudellisten vaikeuksien keskellä Suomen on annettava panoksensa kehitysyhteistyöhön, tuettava demokratian ja ihmisoikeuksien toteuttamista kaikkialla maailmassa. Pertti Paasion johdolla on tehty ansiokas selvitys, joka antaa suunnan kehitysyhteistyölle. Sosialidemokraattien oma solidaarisuustyö on voimakasta, ja sen vetäjät ansaitsevat kiitoksen tuloksellisesta työstä.

Sosialidemokratialla on poikkeuksellisen suuri vastuu isänmaan asioista. Meidän on tässä kokouksessa linjoitettava tietä ulos työttömyydestä, hahmoteltava politiikkaa Eurooppaan ja lähialueille, annettava puolueelle, tälle kansanliikkeelle vauhtia tulevaisuuteen.

Edessämme on ennen seuraavaa puoluekokousta kolme kovaa haastetta: kunnallisvaalit, Eurooppa-vaalit ja eduskuntavaalit. Tällä välin on jo valmistauduttava Suomen EU-puheenjohtajuuteen vuoden 1999 jälkipuoliskolla. Alkavalla puoluekokouskaudella SDP tulee myös keskustelemaan ja päättämään kannastaan valtiosääntöuudistukseen. Presidentin valtaoikeuksien uudistusta koskevat mahdolliset päätökset on käsiteltävä nykyisessä eduskunnassa.

Nyt valittava puoluejohto, etenkin puheenjohtaja ja puoluesihteri, saa vastuun siitä, että uusia nuoria voimia saadaan mukaan toimintaan niin perusjärjestöissä kuin myös politiikan valmistelussa ja linjaamisessa. 2000-luvun joukkuetta on ryhdyttävä tosissaan kokoamaan.

Kiitan puolueväkeä siitä, että olette kovassa paineessa jaksaneet uskoa parempaan tulevaisuuteen sosialidemokratian linjalla. Olemme avoimesti keskustelleet kaikista asioista ja niin pitää olla jatkossakin. Kalevi Sorsaa vapaasti lainaten: jos minä olen sosialidemokratian kehityksen este, niin auttakaa minua ymmärtämään, niin kauan kuin vielä ymmärrän.

Teiltä, hyvät toverit, ja kaikilta sosialidemokraateilta odotan vahvaa itsetuntoa, sitä mitä Rudyard Kipling kuvaa runossaan "Jos". - Tämä on muuten kokoelmasta "Valkoisen miehen taakka", että älkää nyt kuitenkaan ajatelko, että koko tätä taakkaa meidän pitäisi kantaa. Tämä kuuluu seuraavasti:

Jos mielen malttaa voit, kun menettävät
sinua syyttäin ympärillä toiset,
jos luottaa itseesi, kun kuiskii epäilijät,
anteeksi suot jos epäilykset moiset,
jos jaksat odotuksen taakan kantaa,
valheiden uhri olla, vihalle ei valtaa antaa,
ei viisastella, liian hyvältä ei näyttää.

Voittosi kaikki jos voit yhteen tuoda
ja kertaheiton varaan uskaltaa,
hävittyäsi jos voit uutta luoda

valittamatta kertaa ainoaa,
jos kestää voit, kun voima katoaa
jäteistä kaikki, hermoista ja sydäimestä,
ne silti yhä työhön pakottaa,
kun ainoastaan Tahto enää vaatii: "Kestä!"

Teidän kanssanne on helppo kestää.

Puheenjohtaja: Kiitän, toveri Paavo, sinua tästä erittäin laajasta, perusteellisesta ja syvällisestä poliittisen tilanteen luotauksesta. Olen vakuuttunut siitä, että se antaa vankan pohjan täällä käytävälle keskustelulle.

Seuraavaksi kuulemme hallintoministeri, toveri Jouni Backmanin alustuksen periaateohjelman uudistamiseen liittyvästä työstä, mm. kirjoituskilpailun sisällöstä. Jouni, ole hyvä!

Backman, Jouni (puoluehallitus): Konkreettisuudestaan huolimatta tai ehkä juuri siksi SDP:n Forssan ohjelma 1903 säilyi käytännön politiikan periaatelinjauksena puoli vuosisataa. Vuoden 1952 ohjelma puolestaan säilytti ajankohtaisuutensa neljännesvuosisadan. Monet nopeat muutokset tekivät nykyisestä vuoden 1987 ohjelmasta vanhentuneen lähes tuoreeltaan ja se saavuttaneekin vain 12 vuoden iän. Saa nähdä, säilyttääkö seuraava periaateohjelma elinvoimaisuutensa jälleen puolta lyhyemmän ajan. Ei siis tarvitse ihmetellä mihin nykyinen kuuluisa puolittamislinjamme perustuu. Sehän on suoraan periaateohjelmista luettavissa.

Vuoden 1993 puoluekokous päätti seuraavaa:

"Sosialidemokratian tehtävänä on avata väylät sellaiselle henkiselle ja poliittiselle uudistamiselle, että ihmisten usko tulevaisuuteen vahvistuu. Tällöin on tärkeää, että ihmisten mahdollisuudet ohjata niin koko yhteiskunnan kuin omien työ- ja toimintayhteisöjenkin kehitystä lisääntyvät.

Suomalaisen sosialidemokratian aatteellinen ja poliittinen sanoma on koottavaja pelkistettävä vakiintuneelta arvoperustalta uudeksi käytännön toimintaa ohjaavaksi periaateohjelmaksi, joka ottaa huomioon Euroopan yhdentymiskehityksen vaikutukset ja edistymisen.

Uudistustyössä on otettava huomioon puoluekokouksessa asiasta käyty keskustelu ja eri kannanottojen yhteydessä puolueelle hyväksytyt pitkän aikavälin tavoitteet."

Edellinen puoluekokous katsoi siis tarpeelliseksi ryhtyä uudistamaan periaateohjelmaa. Uutta ohjelmaesitystä ei edellytetty tuotavaksi tähän kokoukseen, mutta valmistelut tuli aloittaa. Puoluehallitus päätti tulevaisuustyöryhmän pohdintojen perusteella asettaa joulukuussa 1995 erillisen toimituskunnan tuottamaan puoluekokouksen valmisteluihin liittyen aineistoa periaatekeskustelua varten.

Toimituskunta kokosi puoluekokousta varten keskusteluaineiston sisällyttämättä siihen puoluehallituksen kannanottoja. Osana keskusteluaineiston kokoamista järjestimme avoimen kirjoituskilpailun tulevaisuuden arvoista ja aatteista. Tarkoitus ei siis ollut kirjoittuttaa mahdollisesti ulkopuolisillakin SDP:lle uutta periaateohjelmaa, vaan avata ja edistää tälle ajalle hyvin tarpeellista laajempaa kansalaiskeskustelua ja omalta osaltaan pohjustaa toivottavasti nyt käytävää puoluekokouskeskustelua periaateohjelman uudistamisesta.

Periaateohjelman uudistaminen ei ole vain pienen piirin hetkellinen päätösprosessi, vaan parhaimmillaan se toimii laajana keskusteluna jo sinällään käytännön poliittisen työn jäsentämisen ja jäntevöittämisen välineenä. Näin on ollut aiemminkin kerroilla.

Vuoden 1999 puoluekokous on monessakin mielessä hyvä ajankohta periaateohjelman uudistamiselle. Tuolloin meillä on toivottavasti ainakin nykyistä paremmat mahdollisuudet arvioida jo tapahtuneiden ja tapahtuvien kansainvälisten muutosten vaikutuksia sekä monia nyt vielä murrosvaiheessa olevia tai epävarmoja yhteiskunnallisia kehitystekijöitä. Vuosisadan vaihtuminen niin kalente-reissa kuin SDP:n historiassakin tarjoaa mahdollisuuden ja jopa edellyttää rohkeakin uudelleentarkastelua, ei vain periaatteiden vaan myös paljon puhuttujen ulkoisten tunnusmerkkien suhteen.

Rohkeus ei muuten aina tarkoita vanhasta luopumista, vaan joskus päinvastoin siinä pitäytymistä. Jako uudistusmielisiin ja konservatiiveihin ei enää kerro samasta yhteiskunnallisesta jaosta aatteellisiin leireihin kuin ennen. Uusliberalistit markkinoivat itseään kaikkein uudistushenkisimpinä ja radikaali perinteinen vasemmisto saatetaan leimata kaikkein konservatiivisimmaksi.

Aatteellisessa keskustelussa on kysymyksiä on enemmän kuin vastauksia. Molempia löytyy niitä erikseen luettelematta teille jaetusta keskusteluaineistosta, ei kaiken kattavana, vaan toivottavasti sopivasti mielenkiintoa jatkopohdiskeluun herättävänä. Kansanvaltaa korostavan aatteellisen liikkeen kansalaiskeskusteluun eivät kuulu ylhäältä annetut valmiit vastaukset, eivät edes valmiit kysymykset. Tämän vuoksi jokainen kysymys ja mielipide puolustaa paikkaansa keskustelun osana.

Aika ei muuta vain vastauksia, vaan myös kysymyksiä. Jos aiemmin pohdittiin, kuka on työläinen, kysytään nyt mitä on työ. Kansanvallankin osalta joudutaan kysymään, mistä kansasta ja mistä vallasta puhutaan. Erilaisten itsehallinnollisten toimintamuotojen ja vallan siirtäminen alaspäin samanaikaisesti vahvistaminen edelleen nopeasti kansainvälistyvässä ja valtaa keskittävässä maailmassa herättäneen kysymyksiä kansallisvaltioiden roolista ja mahdollisuuksista. Ajallisesti lähempänä ja sisällöllisesti mullistavampana kuin arvaammekaan oleva tietoyhteiskunta tuo mukanaan aivan uudet haasteet.

Mihin tarvitaan suomalaista sosialidemokraattista liikettä tulevaisuudessa? Mikä on sen olemassaolon oikeutus suhteessa kansalaisiin ja muihin poliittisiin liikkeisiin? Liikkeellä ei tarkoitettane tässä yhteydessä markkinoilla toimivaa ostotai myyntitoimintaa harjoittavaa kulloistenkin suhdanteiden mukaan reagoivaa lyhytaikaisia voittoja tavoittelevaa organisaatiota vaan periaatelinjausten varaan rakentuvan käytännön toiminnan pohjalta ihmisiä ja heidän kannatustaan kokovaa yhteiskunnallista toimijaa.

Poliittisen liikkeen tehtävänä ei ole vain reagoida jo tapahtuneeseen kehitykseen, vaan ennakoida tulevaa ja pyrkiä ohjaamaan sitä haluttuun suuntaan. Väitetään, että tämä ei ole enää mahdollista. Ei ehkä entisessä määrin sen paremmin kansalaisten kuin kansainvälisten markkinavoimienkaan osalta, mutta mahdollista se on ja on oltava ihmisten päätösvallassa olevista asioista puhuttaessa.

Yhteiskunnallisen kehityksen ohjaaminen edellyttää käsitystä arvoperustasta, jolla käytännön ratkaisuja tehdään. Ajankohtaisessa hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden puolustamiseksi tehtävässä työssä tarve on tullut selvästi esiin puhumattakaan monista tulevaisuuden haasteista, joihin nykyisestä periaateohjelmasta ei löydy vastauksia, ei aina edes kysymyksiä.

Hyvät puoluekokousedustajat! Tämä puoluekokous suuntaa periaateohjelman uudistamistyötä niin toimintatapojen kuin sisällönkin suhteen. Seuraavassa puoluekokouksessa on käsiteltyä toivottavasti hyvin laajan ja uudentyyppisen kansalaiskeskustelun siivittämänä ehdotus uudeksi periaateohjelmaksi. Toivon, että päivänpoliittisten kysymysten lisäksi tulevaa puoluejohtoa evästettäisiin myös tämän tärkeän uudistuksen osalta. Nyt on katsottavat myös sateenkaaren tuolle puolen.

Hyvät toverit! Työväen Sivistysliiton laulua mukaillen: "Lehti historian on kääntynyt, me uutta täytämme tässä ja nyt. Tervetuloa tulevaisuus."

Puheenjohtaja: Kiitos, Jouni, katsauksesta puolueen aatteelliseen pohjaan ja siitä kumpuavaan luottamukseen sekä tähän loppuvetoomukseen valoisammasta tulevaisuudesta.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Toteamme, että kokousedustaja Sirkka-Liisa Vehviläinen on saapunut saliin ja edustaja merkitään paikalla olevaksi. Näin tehdään.

Nyt siirrymme keskusteluun asialistan kohdasta 12. Pyydän tovereita huomioidaan, että keskustelu käydään ensinnäkin poliittisesta tilanteesta, missä yhteydessä annetaan eväät sisäpoliittiselle julkilausumalle ja kansainvälisille kannanotoille. Sen lisäksi keskustelu pohjustaa periaateohjelman uudistamiseen tähtäävää päätöksentekoa, mistä ei käydä erikseen puheenvuorokierrosta.

Huomautan, että meillä on täällä edessä kaksi puhujapönttöä, niin kuin saliin varmaan hyvin näkyvyy, ja kaikki puheenvuorot pidetään puhujapöntöistä. Molempia käytetään kokouksen kulun nopeuttamiseksi siten, että pyydän puheenvuoronsa valmistautuvaa toveria siirtymään jo valmiiksi toisen pöntön takana olevalle tuolille edellisen vielä pitäessä puheenvuoroa toisesta pöntöstä. Tässä on perustana se, että jo tällä hetkellä meillä on sisällä yli 50 puheenvuoropyyntöä.

Lisäksi muistutan teitä, hyvät toverit siitä, että olemme sopineet järjestyssäännön yhteydessä, että jätätte tekemänne esitykset kirjallisina puheenjohtajan oikealla puolella istuvalle sihteerille.

Painotan, että puheenvuoron pituus on enimmillään viisi minuuttia. Pöntöissä on keltainen ja punainen valo. Keltainen syttyy silloin, kun olette 30 sekunnin päässä siitä, kun puheenvuoro pitää lopettaa. Punainen syttyy silloin, kun puheenvuoro päättyy. Painotan edelleen sitä, että jos teillä on kirjallisia puheenvuoroja, ne kirjautuvat pöytäkirjaan vain pöntöstä pidetyiltä osiltaan, kirjallisina ne eivät jatku pöytäkirjassa.

Keskustelu alkaa.

Ensimmäisen puheenvuoron on pyytänyt toveri Aimo Kairamo Helsingin piiristä, ja valmistautuu toveri Susanna Rahkonen, Uusimaa.

Kairamo, Aimo (Helsingin piiri): Hyvät toverit! Tässä olisi nyt tuhannen taalan paikka haukkua hallitus. Kun minä kokemuksesta tiedän, että istuva hallitus on aina huonompi kuin edellinen, ja se on hyvä vasta sitten, kun seuraava hallitus on tullut, ja kun me tiedämme, että Esko Ahon hallitus oli se edellinen, niin en sano tästä hallituksesta mitään. Minä ajattelin puhua periaateohjelma-asiasta.

Sosialidemokraattisen Puolueen periaateohjelman uudistamisesta saattaa tulla upea keskustelukierros ja sosialidemokratian itsetutkiskelu siitä riippumatta, mitä paperille lopulta tulee. Laaja ja hieno oli valmistelu viime kerrallakin, vaikka paperille asti päässeessä lopputuloksessa ei ole hurraamista. Luulen, että minulla on oikeus sanoa se, koska olin sitä itse tekemässä.

Aivan aluksi puolueen kannattaisi selvittää itselleen, mikä on periaate, mitkä ovat periaatekysymyksiä. Mikä tahansa tärkeä tai mielenkiintoinen tai pakollinen asia ei ole periaatekysymys. Aivan varmasti sitä ei ole kulloistenkin muotivirtausten perässä ajalehtiminen. Siinä ei ole mitään erityisen aatteellista, jos esiintyy kuin valtion velkaa ei tarvitsisi maksaa tai ikään kuin se asia ei mitenkään kuuluisi meille. Se on pelkkää huijausta.

Ei ole periaateellista myöskään valehdella ihmisille, että mihinkään hyvinvointivaltion tulonsiirtoon ei missään oloissa kosketa, sillä hyvinvointivaltioitakin voi olla olemassa vain sen verran, mihin rahat riittävät. Periaatekysymys on sen sijaan näinä aikoina, että alaspäin mentäessä tarvitaan yhteiskunnallisen oikeu-

denmukaisuuden ja tasa-arvoisuuden tajua vielä enemmän kuin silloin, kun hyvinvointivaltiota rakennettiin verotulojen jatkuvaan kasvuun uskoen.

Vaikka suurta taloudellista nousua ei tulisi enää koskaan, niin sosialidemokraattien pitää koko ajan ajatella myös sitä, mitä kuuluu ihmisille valtion velan ja alituisten vaihtotase- ja inflaatio-ongelmien takana. Silti pitää ymmärtää, että ihmisille ei käy hyvin, jos talouden ongelmia ei osata tai ei uskalleta ratkaista.

Sosialidemokratian perimmäinen lähtökohta historiassa, nykyisyydessä ja tulevaisuudessa on arkipiispa John Wikströmin melkein tälle kokoukselle välittämä evankeliumi: "Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää se heille." Minulle samaa asiaa opetti Työväen Akatemiassa Väinö Liukkonen, mutta hän lähti Immanuel Kantin moraalifilosofiasta: "Toimi niin, että tahtosi ohje voisi olla yleisen lainsäädännön perusteita." En näe noissa kummassakaan periaatteessa mitään, mikä olisi sosialidemokratian kannalta vanhanaikaista nyt tai tulevaisuudessa.

Sosialidemokratia syntyi vastalauseeksi kapitalismin raakuudelle ja epäinhimillisyydelle. Entistä selvemmin puhdasoppisen marxilaisesti, yli rajojen keskittyvä ja entistä suurempaa poliittista valtaa ja jopa sivistyksellistä valtaa käyttävä kapitalismi markkinavoimineen ei ole tapojaan parantanut. Jollakin pienellä maapallon kolkalla täällä päin sosialidemokratia ja ammattiyhdistysliike ovat tosin kyenneet muodostamaan kapitalismin vastavoimaa, jota nyt yritetään murentaa. Jokainen suomalainen näkee voittoisan markkinatalouden epäinhimillisyyden työttömyystilastoissa. Pingpong-aivoisten pikkuporvareiden uusseelantilaisissa esityksissä luvataan samaa tavaraa. Markkinatalous on valjastettava, sillä markkinatalous on hyvä renki, mutta huono isäntä. SDP:n vuoden 1952 periaateohjelmassa on tästä asiasta sanottu kaikki tarpeellinen. Talouselämä saatetaan palvelemaan yksityisten voitonpyyteiden sijasta yhteiskunnan kokonaisetuja. Sosialismia tai ei, niin tuo on ainoa periaate suhteessa markkinavoimiin, jonka minä hyväksyn.

Yksi pieni maa tai yhden maan yksi puolue ei paljon voi valon nopeudella kiitävälle ylikansallisten suurkapitalistien huijauspääomalle. Tältä kannalta katsoen on Suomen sosialidemokratialle ideologisesti ensisijaisen tärkeätä, että olemme Euroopan unionissa ja toivottavasti mahdollisimman pian myös Euroopan rahajärjestelmän osana. Ennemmin tai myöhemmin niiden on pakko lyödä markkinavoimat valjaisiin, muuten hukka perii koko Euroopan.

Ideologiaa eli periaatteita on myös uskomusten järjestelmä. Niinpä tunnustan tässä oman uskoni konservatiivisena sosialistina. Olen aina hyväksynyt markkinatalouden, mutta vapaata markkinataloutta en ole hyväksynyt koskaan enkä hyväksy vieläkään. Sen verran sosialisti kuin olen koskaan ollut, kehtaan olla vieläkin. Sen vähän, mitä koskaan olen hyväksynyt Marxista, hyväksyn vieläkin. Ei ole parempaa kuvaa kapitalismista vuosituhannen vaihteessa kuin marxilaiset arviot siitä runsas sata vuotta sitten. Minä voin tuommoisen opin julistaa, mutta

sen verran ne joutuvat ajan henkeä seuraamaan, jotka ovat ehdolla johonkin, että en suosittele sitä kuitenkaan kenenkään vaaliohjelmiaan.

Puheenjohtaja: Ennen kuin Susanna Rahkonen aloittaa oman puheenvuoronsa, esitän toivomuksen, että ensin tapahtuu esittely, eli sanotaan nimi ja piirijärjestö, jotta se kirjautuu pöytäkirjaan. Seuraavana Susanna Rahkonen, Uusimaa, ja valmistautuu Tuula Haatainen, Helsinki.

Rahkonen, Susanna (Uudenmaan piiri): Aion puuttua käytännön ongelmaan, jolla on myös periaatteellista merkitystä, nimeltään työttömyys. Me kaikki olemme yhtä mieltä siitä, että kaikille ihmisille on taattava tasa-arvoiset mahdollisuudet elämässä ja että heikommista on pidettävä huolta. Myös pohjoismainen hyvinvointivaltio on rakentunut näiden periaatteiden varaan. Massiivinen työttömyys on kuitenkin muuttanut tilannetta niin paljon, etteivät edellä mainitut periaatteet enää toteudu käytännössä. Vaikka kykyjä ja haluja olisi, kaikilla ei ole mahdollisuutta osallistua itsensä elättämiseen työtä tekemällä. Tämä on huutava vääryys, kun tekemätöntä työtä kuitenkin on.

Työttömyys ei ole luonnon laki. Kyseessä on ihmisten aiheuttama ongelma, joka on myös ihmisten ratkaistavissa. Sen ratkaisumallit asettavat myös suuria haasteita sosialidemokratialle. Tällä hetkellä työttömien toimeentuloon ja muuhun työllistämiseen menee valtion budjetista arviolta vuoden tuloverojen tuoton verran, mikä kuvastaa ongelman suuruusluokkaa. Vihdoin on huomattu myös se, ettei talouden kasvu pysty ratkaisemaan työttömyysongelmaa, eli on pureuduttava myös rakenteisiin.

Jos yrittäjällä on esimerkiksi sata työntekijää ja hän automatisoi tuotantonsa niin, että jäljelle jää vain yksi ja loput joutuvat työttömiksi, työnantaja maksaa välillisiä työvoimakustannuksia enää yhdestä työntekijästä. Tuotannon määrä ja tulot pysyvät samana, mutta menot pienenevät olennaisesti. Totta kai yrittäjä pyrkii pääsemään eroon työntekijöistään ja korvaa heidät koneilla, kun se on tehty kannattavaksi. Palveluyritys ei kuitenkaan voi korvata työntekijöitään koneilla eikä näin alentaa työpanoksen kustannuksiaan, kuten teollisuusyritys.

Verotus ei ole tältä osin neutraalia, vaan se suosii automaatiota työvoiman käytön kustannuksella. Työn verottaminen on kohtuutonta ja nostaa työn markkinahintaa keinoitekoisesti. Tämä heikentää työn kilpailuasemaa tuotantopanosmarkkinoilla ja estää työvaltaisten palveluyritysten ja pienten yritysten verkoston synnyn. Verotusjärjestelmä houkuttelee yritykset vähentämään työvoimaansa, koska se tuo liiketaloudellista hyötyä ilman, että yritysten olisi kannettava vastuuta työttömyydestä. Liiketaloudelliset hyödyt eivät ole edes liiketoiminnan ansiota, vaan syntyvät yhteiskunnan verojärjestelmän kannustamina. Vientiyri-tyksissä työn hinta on eurooppalaista keskitasoa.

Merkittävää kilpailuetua ei siis ole löydettävissä työkustannuksia pienentämällä. Sen sijaan pääomat on sijoitettu tutkimuksen mukaan Suomessa tehottomasti.

Nykyinen välillisten työvoimakustannusten keräämismalli tulee yhteiskunnalle hyvin kalliiksi. Siksi teollistumisvaiheessa luotu perusmekanismi olisi muutettava ja välillisten työvoimakustannusten keräämisjärjestelmä olisi organisoitava uudelleen. Verojen alentamisesta ei ole kyse, vaan rakenteen muuttamisesta.

Mielestäni ongelmaan voitaisiin puuttua valtion saamien arvonlisäverotuottojen ohjaamisella välillisten työvoimakustannusten kattamiseen. Tämän vuoksi voitaisiin tehdä niin, että pienet yritykset vapautettaisiin kokonaan palkkaperusteisten välillisten työvoimakustannusten keräämisestä ja tämä vapautus katettaisiin valtion saamalla arvonlisäverotuotoilla, muuten järjestelmä pysyisi ennallaan. Uskon, että muutos lisäisi palveluyritysten toimintaa ja sitä kautta myös arvonlisäverotuottoja sekä toisi lisää työpaikkoja. Toisin kuin sosiaalivakuutusmaksujen porrastus- ja alentamismalleissa välillisillä työvoimakustannuksilla rahoitettu työsuhdeturva säilyisi myös ennallaan.

Markkinataloutemme ei ole kokonaan vapaa eikä se voi ollakaan kokonaan sääntelemätöntä. Miten kävisi esimerkiksi ympäristölle, jos sen kohtalo jätettäisiin markkinoiden varaan? Vastaus on: huonosti. Suitsia siis tarvitaan. Sääntelemättömän markkinatalouden nimiin vannovat ovat kuitenkin hanakoita vaatimaan yhteiskunnan kainalosauvoja bisneksensä teolle.

Yleishyödyllisen toiminnan ja liiketoiminnan välinen ero on pidettävä selkeänä. Jos yhteiskunta osallistuu liiketoimintaan, sen on saatava muutakin kuin iloisen maksajan osa, siis sijoitukselle tuottoa ja päätösvaltaa. Toisaalta liiketoiminnan olisi kannatettava itse itsensä, jolloin veronmaksajien kukkarolla ei tarvitse edes käydä.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Kokousedustaja Aarno Stam Helsingin piiristä on saapunut kokoukseen. Merkitään kokouksen pöytäkirjaan.

Seuraavana Tuula Haatainen, Helsinki, valmistautuu Esa Pitkälä, Satakunta.

Haatainen, Tuula (Helsingin piiri): Arvoisat puoluekokousedustajat, hyvät toverit! Tämän päivän kysymys meille on, mitä sosialidemokratia haluaa? Kansalaiset ovat varmasti ymmärtäneet jo valtiontalouden vaikeudet ja velkaantumisongelman todellisen vakavuuden. Kukaan ei varmaan enää tavoittele kuuta taivaalta. Tämä muutoksen odotus on aistittavissa, ja sille muutokselle tarvitaan suunnannäyttäjä.

Paluuta vanhaan ei enää ole. Me tiedämme, että olemme keskellä murrosta, jossa uusi etsii muotoaan. Jotta tulevaisuus rakentuisi ihmisarvoiseksi, meidän kaikkien on oltava tekemässä lastemme tulevaisuutta, jotta oikeudenmukaisuus voittais, jotta jokaisella olisi vapaus toteuttaa itseään ja tuntea itsensä tarpeelliseksi, osaksi jotain suurempaa kokonaisuutta.

Aiemmin paha porvari oli tehtaan omistaja. Tänään vastustajaksi nimetään kasvottomat markkinavoimat tai valuuttadiilerit. Näille voimille vaaditaan suitsia suuhun. Me elämme markkinataloudessa, ja sen kanssa meidän on kai opeteltava elämään.

Miten sitten pieni Suomi voi tehdä tuon tempun? Asettaa rajoja markkinavoimille, joiden temmellyskenttänä tuntuu olevan koko maapallo, pääoman etsiessä itselleen sopivinta ja edullisinta sijoituspaikkaa. Onko tässä pelissä politiikalla enää mitään sanan sijaa?

Markkinoiden edessä Suomessakin päättäjien on pitänyt valita kahdesta pahasta, joko me päätämme itse, tai muut tulevat ja päättävät meidän puolestamme. Joko me uskallamme kantaa vastuun ikävistä päätöksistä, tai petämme kansalaiset sekä työttömät että työssäkäyvät. Ilman näitä valtiontalouden tasapainottavia ratkaisuja olisimme muiden armoilla. Sellaista Suomea en haluaisi lapsilleni jättää. Säästöpäätöksiä tehtäessä pitääkin katsoa, mitkä vaikutukset niillä on tavallisille ihmisille ja päätöksiä on arvioitava oikeudenmukaisuus ja kohtuullisuuskin mielessä pitäen.

Työelämässä työntekijä on tänä päivänä entistä heikommassa asemassa. Työelämän raju muutos merkitsee työsuhteiden muuttumista, epätyypillisistä töistä on tullut tyyppillisiä. Osa-aika- ja pätkätyöt ovat erityisesti nuorten ja naisten osana. Toisaalta ne tarjoavat edes jonkinlaisen kiinnekohdan työelämään. Kääntöpuolella ovat työelämän huonot edut, ei uralla etenemisen mahdollisuuksia, sosiaali- ja eläketurva ovat puutteellisia.

Joitakin korjauksiahan on jo tehty, ja eduskunnassa on tällä hetkellä lakipaketti käsittelyssä, mutta erityisesti eläketurvan osalta asia on vielä auki. Mielestäni on tärkeintä, että epätyypillisistä töistä karttuu sosiaali- ja eläketurvaa samalla tavalla kuin pysyvistä työsuhteista. Tämä on nimittäin nyt työssäkäyvän sukupolven eläkekysymys. Minusta peruskysymys on, mikä on yksilön vastuu elämästään, mikä kuuluu yhteiskunnalle yhteisen vastuun alle.

Äitini pääsi 5-lapsisen köyhän mökin tyttönä oppikouluun saatuaan kunnalta stipendin. Sisaruksillakin olisi ollut lukupäätä, mutta stipendi ratkaisi. Peruskoulu-uudistus ja opintotukijärjestelmä, nehan olivat ne 70-luvun sosialidemokratian käänteen tekivät uudistukset. Sillä oli valtava merkitys meille tavallisille lapsille ja nuorille. Mahdollisuus koulutukseen avasi meille maailman, josta vanhemпамme vain uneksivat. Tämän päivän kysymys on, mikä on tämän päivän sosialidemokratian utopia muuttaa yhteiskuntaa koulutuksen kautta. Missä ovat tänä päivänä koulutuksen kautta syrjäytyvät ihmiset?

Kun tuo samainen äitini synnytti esikoisensa, oli äitiysloman pituus 3 viikkoa. Työhön oli mentävä, kun isä opiskeli vielä ammattiin. Tänään päivähoitopaikka on joka lapsen oikeus ja vanhempainloman voivat molemmat vanhemmat jakaa.

Ratkaisua odottaa kuitenkin palvelujärjestelmän edelleen kehittäminen, monipuolistaminen ja laadun parantaminen.

Kysymys on siitä, millaisia poliittisia valintoja teemme. Meidän valintamme on: "hyvinvointiyhteiskunnan on perustuttava palveluille". Mutta mikä on tämänpäivän solidaarisuuden ydinkohta? Eikö se liity juuri työhön ja työn jakamiseen, jonka Lauri Ihalainen täällä puheessaan otti esille. Työttömyys on suurin uhka tasa-arvolle. Työttömyys on suurin uhka ihmisten syrjäytymiselle.

Tämän päivän solidaarisuus tulevia sukupolvia kohtaan mitataan ja punnitaan suhtautumisessa työn jakamiseen, siihen, että emme hyväksy kahtiajakautunutta yhteiskuntaa työssä käyviin ja työttömiin. Me voimme tehdä oman Suomen mallin. Me emme tarvitse siihen Uuden Seelannin oppeja. Me voimme tehdä sen yhdessä. Siihen työhön ryhtykööt työnantajat, työntekijäjärjestöt ja maan hallitus ja ennen kaikkea siihen tarvitaan meitä jokaista ja meidän jokaisen sitoutumista.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Todetaan, että kokousedustajat Liisa Ruokoselkä ja Pekka Tapanainen Mikkelin piiristä ovat saapuneet kokoukseen. Merkitään pöytäkirjaan.

Seuraavan puheenvuoron käyttää Esa Pitkälä Satakunnasta, ja valmistautuu Jorma Höök Etelä-Hämeestä.

Pitkälä, Esa (Satakunnan piiri): Poliittisessa toiminnassa jatkuvuus on tärkeä asia. Kansa saa vissein välein arvioida, ketkä ovat kelpollisia hoitamaan heidän asioitaan.

Esko Ahon hallitus jätti meille kurjan perinnön, rempallaan olevan talouden ja korkean työttömyyden. Meillä demareilla olisi mahdollisuus jättää hyvästit Ahon ja Viinasen itsemurhapoliitiikalle.

Mutta kuinka käykään, kun kansa ensimmäisen kerran arvioi meidän tekemisiämme syksyn kunnallisvaaleissa. Pelkään pahasti, että tuomio tulee. Kun ja jos tämä mahdollinen tuomio tulee, voi ikävä kyllä sanoa, että saamme ansiomme mukaan. Uskottavuutemme on heikko, kansan silmissä mikään ei ole muuttanut.

Talouspolitiikan ainoaksi konstiksi on jäänyt heikommassa taloudellisessa asemassa olevien kuivaksi puristaminen. Leikkaus ja säästöt! Siinä hokema, jonka Sauli Niinistö ja valtiovarainministeriön virkamiehet ovat syöttäneet myös meidän ministereillemme.

On pakko kysyä, eivätkö tämän maan herrat opi edes alkeita kansantaloudesta? Olisi jo aika tietää, että taloudenhoito ei ole pelkkää matematiikkaa. Kotimaisen kulutuskysynnän tappaminen on ongelmiamme suurin syy. Ahoja Viinanen sen

aloittivat, ja me jatkamme. Sosialidemokraatit ovat nyt toteuttamassa politiikkaa, joka on moraalisesti väärää ja periaatteitamme vastaan. Ei siis ihme, että uskottavuutta ei ole.

On ollut raivostuttavaa hallitusohjelman laadinnasta asti seurata kokoomuksen puheenjohtajan Sauli Niinistön tyytyväisyyttä. Kokoomus on rakentanut panssarin, joka estää vientiyritysten voittoihin kajoamisen. Suurituloiset eivät ole osallistuneet millään tavoin työttömyyden aiheuttamiin kustannuksiin. Niin päättyi viimeinenkin työttömyysturvaan kohdistunut hyökkäys, työttömät maksavat yksin.

Vasemmistolla on hallituksessa vahva asema, mutta hyökkääjän rooli on kokoomuksella ja työnantajilla. Nyt ei tule sellaista kuvaa, että me puolustaisimme tosissamme köyhän kansan asiaa.

Puolueen tulevaisuus vaikuttaa huolestuttavalta. Puheenjohtajamme Lipposen käyttöön ottama yhden miehen demokratia on johtamassa siihen, että hänen rinnallaan istuu ministereitä, jotka normaalilla demokraattisella valintajärjestelmällä olisivat vilttiketjussa. Kun kokeneita ja osaavia poliitikkoja ei arvosteta, he pakenevat, Paasio Eurooppaan, Louekoski pankkiin, Puhakka Kelaan jne.

Erikoista demokratiaa on myös se, kun keväällä käveltiin SAK:n väen yli. Miten tällainen nöyryyttäminen on mahdollista, kun esimerkiksi tässä salissa virallisista edustajista yli puolet on SAK:n jäseniä? Tässäkin asiassa kannattaisi katsoa ns. nenäänsä pidemmälle. Vilttiketjulla pelaaminen ja näiden puolustaminen ei ole lisännyt uskottavuutta.

Tässä tilanteessa ei auta, vaikka tekisimme kuinka hienoja periaateohjelmia hyvänsä, käytännön politiikka ratkaisee. Siksi puoluehallituksen valinta on erityisen tärkeä. Sinne tarvitaan nyt itsenäisiä ryhdikkäitä demareita. Nöyriä nöykkäilijöitä siellä on ollut jo riittävästi. Puoluehallitus olisi saatava enemmän vastamaan tämän porukan koostumusta. Puoluehallituksen vastuulla on puolueemme tulevaisuuden pelastaminen, ja puoluehallituksen valinta on tämän kokouksen tärkein asia.

Puheenjohtajaksi vaihtui Sari Paajanen.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Tässä vaiheessa todettaneen, että kokoussaliin on saapunut edustaja Fredrik Almqvist, FSA-RTL.

Keskustelu jatkuu. Seuraavana Jorma Höök, Etelä-Häme, valmistautuu Mika Hentunen, Kuopio.

Höök, Jorma (Etelä-Hämeen piiri): Toveri puheenjohtaja, arvoisat toverit! Olemme tänään kokoontuneet tänne, ja mielestäni tämä on puolueen historian tärkein puoluekokous. Me todella suuntaamme nyt katseemme tulevaisuuteenpa meidän täytyy suunnata katseemme ja tekemme niin, että pystymme vastaamaan kentälle siitä, miten periaateohjelma pystytään toteuttamaan, muistaen aina kirkkaana mielessä se, että meidän ensimmäinen tehtävämme on puolustaa pienempiosaista, vähätuloista, vaikeuksissa olevaa kansanosaa.

En hetkeäkään epäile, etteikö meillä tällä hetkellä ole todella puhtaat pyrkimykset. Kentän terveisinä tuon puolueen johdolle seuraavaa:

On ilmiselvästi havaittavissa liian voimakas passiivisuus kentällä. Emme pysty käymään kentällä vaihtoehtoja hakevaa, niitä muokkaavaa kahden suuntaista keskustelua. Mistä se johtuu? On hälyttävää, kun työväentalolla kokouksessa, jossa ennen on ollut satakunta ihmistä, istuu tällä hetkellä puntaroimassa asioita alle kymmenen jäsentä. Tämä tietää ehdottomasti sitä, että puolueen johdolle suuntautuva viesti taikka puolueen johdolta kenttäväelle suuntautuva viesti ei ole sellaista, jolla rakennetaan pysyvää kivijalkaa tulevaisuudellemme. Tehdyt päätökset, olkootpa ne vaikka välttämättömiä, eivät todistettavasti tule ajoissa tarpeeksi selvästi kentälle niin, että niistä pystyttäisiin keskustelemaan ja vaihtamaan mielipiteitä. Sosialidemokraattista liikettä tarvitaan ja ennen kaikkea puurtavia sosialidemokraatteja. On hämmentynään kysyttävä, miksi yhteiskunnassa ihmiset vetäytyvät kilpikonnapuolustukseen hetkellä, jolloin kentällä on todella tilaus sosialidemokraattiseen toimintaan.

Esa Pitkälä täällä totesi, että ammattiyhdistysliikettä on lyöty, ja täytyy allekirjoittaa tuo toteamus. Kun keskustele työmaalla ihmisten kanssa, on vallannut hämmennys. Miksi omat lyövät? Johtuuko se todella siitä, että päätöstä, sen kohdentumista ja niin edelleen, ei ymmärretä? Meillä aktiiveilla sosialidemokraateilla on tällä hetkellä todellinen työ selvittää linjaustamme, hallituksen linjausta jne.

Yksi suuri keskustelunaihe on se, että saisimme jostakin avun harmaan talouden ja markkinavoimien pitämiseen kurissa, koska harmaa talous eittämättä pitää voimassa ns. ei-luvallista työvoimaa. Se on asia, johon pitää mahdollisimman nopeasti puuttua. Tarvitsemme intoutunutta, vaihtoehtoja hakevaa yhteistä keskustelua.

SAK:n puheenjohtaja, toveri Lauri Ihalainen totesi, että Paavolla on hartiat kuin TVL:n huomiomerkillä. Silti pitää muistaa se, että hän on keulakuva, hän linjaa toiminnat, mutta yksin sinä, Paavo, et pärjää. Kenttäväki antakoon tukensa, mutta myös puoluejohdon pitää todella muistaa, että kaikkein tärkeintä on informaatio ja nimenomaan puolueen periaatteitten kunnioittaminen.

Täällä on monella suulla tänä päivänä muisteutettu siitä, että lyömme joukkuetta vuodelle 2000. Toivoisin henkilökohtaisesti sitä, että nämä eivät jäisi sanan he-

linaksi, vaan me todella näyttäisimme näinä päivinä, että pystymme valitsemaan nuoria mukaan päätöksentekoon. Tässä vaiheessa ei muuta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Mika Hentunen, Kuopio, valmistautuu Vesa Aallos-virta, Kuopio.

Hentunen, Mika (Kuopion piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät toverit salissa ja siellä kahvion puolella! Flunssa on vienyt ääneni, mutta toivottavasti nyt edes kaiku aatteen kantaa puheenvuoroni ajan.

Nuorten työttömyys on noin kaksinkertainen koko väestön työttömyyteen nähden. Hallituksen tekemillä päätöksillä nuoret on saatu pois kortistosta, kursseille tai koulutukseen toimeentulon menettämisen uhalla. Tätä sanotaan kannustukseksi. Onkohan sukupolvemme vähän tyhmää, kun emme ilman näin voimakkaita kannustustoimenpiteitä ymmärrä omaa parastamme? Toinen vaihtoehto on se, että jatkuva kurssilta toiseen istuminen ilman tietoa töistä ei motivoi.

Tähän asti virallinen hyväksytty uskomus on, että työttömyys vähenee 80-luvun tasolle nopean kasvun seurauksena ja palaamme entisiin aikoihin, kokoaikaiseen ja jatkuvaan työhön. Tällöin nykyinen maailmankuvamme, joka perustuu työnteon siunauksellisuuteen ja palkka-ansioihin perustuvaan sosiaaliturvaan, saa pysyä. Toinen mahdollisuus on, että työttömyys pysyy pitkään entisiä aikoja korkeammalla tasolla, ja työelämä muuttuu pysyvästi määräaikaisten, osa-aikaisten ja satunnaisten työsuhteiden maailmaksi. Varmaa on vain epävarmuus. Tapahtuu jatkuvaa siirtymistä työnteon, työttömyyden, opiskelun, lastenhoidon ja esimerkiksi vapaaehtoistyön kesken.

Ammattiyhdistysliikettä on syytetty työllistämisen esteiden luomisesta. Uusliberalistit vaativat minimipalkkojen ja työsuhteturvan poistamista. Mitä joustoihin tulee, työmarkkinat joustavat jo nyt. Suurin osa uusista työsuhteista on sellaisia, joita ennen kutsuttiin epätyypillisiksi, eli osa- ja määräaikaisiksi. Suomesta ei pidä tehdä matalapalkkamaata. Suomalaisten koulutustaso ja kielitaito ovat maailmassa huippuluokkaa. Siten on perusteltua, että näin laadukkaalla tuotannontekijällä on arvonsa. Vuosikymmenten aikana saavutettua kansallisuusomaisuutta, korkeaa koulutustasoa, ei saa rapauttaa.

Suomen ei kannata ryhtyä kilpailemaan halvan, heikkolaatuisen massatavara-tuotannon markkinoilla. Suomen on keskityttävä korkean jalostusarvon tuotteisiin, jatkuvaan tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Henkilöstöpolitiikassa patruuna-aikakaudelta on siirryttävä osaavaan, oppivaan ja osallistuvaan henkilöstöpolitiikkaan.

Työntekijän palkkaaminen ei tällä hetkellä houkuttele työnantajia. Ensinnäkin työnantajat haluaisivat päästä maksamasta palkkaan liittyviä sosiaalikuluja. Toiseksi työvoimavaltaisten palvelujen verotus on heikentänyt niiden kysyntää. Samalla alhainen pääoman ja energian hinta kannustaa pääomavaltaisiin investoin-

teihin. Kolmanneksi jatkuvasti vellova keskustelu uusista, mahdollisesti vielä tulevista tukitoimista pitää työnantajat koko ajan odottavalla kannalla.

Tosiasiata on, että työn hinta työnantajalle on liian korkea verrattuna muihin tuotantontekijöihin. EU:n tasolla on päästävä alentamaan palveluiden arvonlisävero. Myös energian verotusta on tarkasteltava paitsi ekologisista myös teollisuuden investointeja ohjaavasta näkökulmasta. Pidämmekö energian hinnan edelleen halpana, jos koneisiin ja suureen energian kulutukseen perustuva teollisuus ei tule jatkossa juurikaan työllistämään? Halpa energia ei kannusta jatkossa säästäväisyyteen.

Saavutettua sosiaaliturvan tasoa on mahdotonta säilyttää suuren työttömyyden olosuhteissa. Jos uskomme, että tulossa on nopea kasvu, joka tuo entiset ajat, ei rakenteellisia ratkaisuja tarvita, ja tulevaisuudessakin sosiaaliturva voi perustua kokopäivätyöhön naulattuun vakuutusluonteiseen ansiosidonnaiseen järjestelmään. Mikäli tätä ei tapahdu, meidän on valittava, turvaammeko sosiaaliturvan vain, niille, jotka pääsevät harvalukuiselle eliitille tarjolla olevaan kokopäiväiseen työsuhteeseen. Unohdammeko kokonaan ne työttömät, jotka eivät ole päässeet ansiosidonnaiseen järjestelmään, vai olemmeko samoja sosialidemokraatteja, jotka historiassa ovat puolustaneet tasa-arvoa ja solidaarisuutta? Tällöin kansantuote, joka on saavutettu työnteolla ja tuotannolla, on jaettava tasaisemmin.

Tämä ei toteudu satunnaisilla leikkauksilla sieltä täältä, ja jos muuta ei keksitä, niin leikataan kuntien valtionavuista. Tämä tarkoittaa siirtymistä sellaiseen perustavaan järjestelmään, jossa jokainen kansalainen, myös opiskelija, tietää saavansa ilman byrokratiaa toimeentuloon riittävän perustulon. Kaikki lisätulot nostavat käteen jäävän rahan määrää tiettyssä suhteessa. Ansiosidonnainen työttömyysturva on tarkoitettu tasoitamaan tulotason pudotusta palkkatulojen jälkeen, ja sen osuus pienenee perusturvan tasolle tiettyssä ajassa. Tästä koituvilla säästöillä kevennetään tuloverotusta. Yhteiskunnan sosiaali- ja koulutuspalvelujen saatavuutta ei rajoiteta maksuilla asiakkaan maksukykyyn. Näin ehkäistään syrjäytymistä ja saadaan aikaan säästöjä muissa yhteiskunnan toiminnoissa.

Jos tämä on joillekin utopiaa, niin joitakin utopioita on tässä liikkeessä ennenkin saatu toteutetuksi. Toivon puoluekokoukselta rohkeaa keskustelua. Vanhoja lukkoon lyötyjä kantoja kannattaa silloin tällöin tarkastella kriittisesti.

Puheenjohtaja: Salista on esitetty toive, että luettaisiin useampi puheenvuoropyyntöjä estys peräkkäin, joten kokeillaan, onko siitä apua. Seuraavana Vesa Aallosvirta Kuopion piiristä, valmistautuu Eino Törrönen Mikkelistä ja hänen jälkeensä Kaija Karvinen Mikkelin piiristä.

Aallosvirta, Vesa (Kuopion piiri): Herra pääministeri, arvoisa puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajat! Tehty työttömyysturvaratkaisu puhuttaa pitkään niin ay-liikkeen kuin sosialidemokraattisen puolueen jäsenistöäkin.

Kuvio kulki kuin uhkapeli villissä lännessä. SAK:n valtuusto löi alussa tiukasti korttinsa pöytään: työttömyysturvan tasoon ja keston ei saa puuttua. Sitten Lipponen Niinistön säestämänä istahti pöytään omine kortteineen, ja kaksintaistelu oli valmis. Ammattiyhdistysliike kaivoi lakkoaseen jälleen kerran vyöltään työtömän puolesta, siis minunkin. Valitettavasti hallitus veti nopeammin ja pidemmän korren. Kotiin palatessaan ammattiyhdistysliike keksi sitten selityksiä, miksi peli ja rahat tuli hävityksi. Villissä lännessäkään ei tunnettu sääntöä. Kaveria ja toveria ammuttiin heti selkään, kun tilaisuus sen salli. Niin kävi myös tätä ratkaisua tehtäessä.

Tehty ratkaisu kohteli, kumma kyllä, taas nuoria erityisen kaltoin. Työssäolon pidentäminen kymmeneen kuukauteen on syrjintää työmarkkinoille tulevia kohtaan. Eduskunnan ja varsinkin sen sosialidemokraattisen ryhmän tulisikin tehdä päätös nuorten puolesta ja hyväksyä myös työmarkkinatuella tapahtuva työvoimapolitiittinen koulutus ja työharjoittelu 16 viikon osalta työssäoloehdot kartuttavaksi.

Toinen nuoria kaltoin kohteleva heikennys on työmarkkinatuen leikkaaminen alle 25-vuotiailta. Tuntuukin, että hallitus on ajatellut pelkkiä säästöjä eikä lainkaan niiden vaikutuksia nuorten elämään. Tällä toimintamallilla saattaakin seuraava porras olla jo toimeentulon leikkaaminen tai kokonaan poistaminen alle 25-vuotiailta nuorilta.

Onneksi lakkoa ei kaikesta huolimatta tullut. Onneksi ammattiyhdistysliikkeestä löytyi vastuunkantajia. Hallituksesta niitä ei tunnu löytyvän. Juuri kun on päästy sopimukseen edellisestä kiistan aiheesta, niin ministeri Mönkäre vain vaihtoi leikkuriin uudet terät, ja taas puhuttiin työttömyysturvan leikkaamisesta. Meidän puolueemme kansanedustajien ja ministerien tulisikin muistin virkistämiseksi lukea puolueohjelmamme kohdat heikomman puolustamisesta ja tasa-arvosta uudelleen. Vai olemmeko muuttamassa tai jo peräti muuttaneet kyseiset kohdat parempiosaisten etujen puolustamiseksi?

Kun keskustellaan siitä, kuka päätöksiä tässä maassa tekee, täytyy muistaa, että nämä meidänkin edustajamme ovat eduskuntaan valinneet. Varmasti suuri joukko löytyy siitä porukasta, joka olisi osallistunut yleislakkoon hallituksen toimia vastaan. Jatkossa meidän täytyy kuunnella heitä paremmin, jos aiomme pärjätä tiukkenevassa poliittisessa taistossa. Toivoisinkin hallituksen ja pääministerin tästä eteenpäin keskittyvän työllisyysohjelmansa toteuttamiseen ja täydentämiseen eikä lisäleikkauksiin ja tyhjänpäiväiseen kinasteluun Hiihtoliiton edustajien kanssa.

Kaikesta huolimatta minä uskon tähän puolueeseen ja sen edustamaan ideologiaan.

Puheenjohtaja: Seuraavana Eino Törrönen, Mikkeli, valmistautuu Kaija Karvinen, Mikkeli ja hänen jälkeensä Hannu Kylmänen, Keski-Suomi.

Törrönen, Eino (Mikkelin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit, arvoisa kokous! Kun tässä henkilökohtaisesti on valitettavasti siinä määrin ikääntynyt, että useamman tekemisen osalta joutuu toteamaan, etten toista kertaa jätä tätä tekemistä näin myöhään, mutta kun runsaan 40 vuoden puolueen jäsenyyden jälkeen olen ensimmäistä kertaa tänne kokoukseen valittu, saanen käyttää lyhyen puheenvuoron.

Suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavien ja vallitsevien ongelmien - suurtyötömyyden ja valtavan valtion velan - osalta en osallistu nykyisen maan hallituksen enkä varsinkaan demariministerien haukkujaisiin. On muistettava, että Suomi ajettiin suohon jo edellisen erilaisen hallituksen aikana.

Nykyisin kuitenkin työttömien määrä maassamme on edelleen valtavan suuri samoin kuin valtion velkakin. Todella huono-osaisiakin on, joilta ei ainakaan tästä enää voi leikata. Nykyisin kuitenkin ojentuu joka suunnalta entistä pidemmät anovat kädet ja entistä leveämmät kämmenet. Aina ei vain ole varmaa, onko kysymyksessä todellinen tarve vai ainoastaan anonta sijoitusmielessä. Nykyisin kuitenkin kaikki rohkenevat olla tarvittaessa köyhiä.

Joku minua pidempi mies sanoi muutamia vuosia sitten, "tarttis tehdä ensin itsenkin jotain" ja vasta sen jälkeen, "kyllä se siitä". Kotoisen seutukuntani terveisinä esitän meidän korkeille poliittisille johtajille, niin oleville kuin tuleville, kolme toivomusta. Vaikka nämä eivät olekaan suoranaisia kysymyksiä, vaadin silti, että toiminta tai vastaukset eivät ole ainakaan kielteiset.

Ensimmäiseksi: hoitakaa paremmin opetushallinnon ohjailua. Nykyään tämä erittäin tärkeä, pitkävaikutteinen hallinnon ala on niin sinivalkoinen ministeristä alkaen, ettei ruusuille ole ruiskukien seassa elin- puhumattakaan kasvutilaa.

Toiseksi: ottakaa vakavasti työn alle Itä-Suomi -työryhmän esittämät asiat, jotta meidänkin alueellamme elämä voisi jatkua, se tarkoittaa nykyisestään kehittyä.

Kolmanneksi: ryhtiä teidän kaikkien toimintaan, ettei teistä kenestäkään tulevaisuudessa tarvitsisi käyttää nimitystä rötösherrat.

Kuitenkin menneinä aikoina pankkimiesten ja kenties myös työväenliikkeenkin parhaisiin poikiin saattoi soveltaa 30-luvulla kirjoitetun Hymyjen kirjan runon sanomaa "suuri luuta", joka alkoi "Parantaja huusi, kuulkaa aate uusi. Tehdään suuri luuta, jolla ilman muuta, voisi mereen laasta saastan tästä maasta."

Sitten se runo jatkui jossakin myöhemmässä vaiheessa: "Siellä rientää ylväät yhteiskunnan pylväät. Suurin konna varaskilvassa on paras."

Ei siis ihme, että nyt puhutaan usein ja useassa paikassa luottamuspulasta. Toivon meiltä kaikilta nuhteetonta tulevaisuutta. Hyvää kokouksen jatkoa!

Puheenjohtaja: Muistutan tässä vaiheessa kokousedustajille, että meillä on käytössä kaksi puhujapönttöä. Toivon, että valmistautuva kokousedustaja tulee aina toiseen pönttöön odottamaan omaa puheenvuoroansa, jotta saadaan sutjakkaasti puheenvuorot pidetyksi. Seuraavana on Kaija Karvinen Mikkelistä, valmistautuvat Hannu Kylmänen Keski-Suomesta ja Osku Pajamäki Helsingistä.

Karvinen, Kaija (Mikkelin piiri): Hyvä puheenjohtaja, hyvä puoluekokous väki! Vuonna 1879 kirjoitti August Bell näin: "Elämme aikaa, jolloin suuri yhteiskunnallinen muutos astuu joka päivä lähemmäksi. Joukko kysymyksiä sukeltaa esiin ja ne herättävät huomiota yhä laajenevissa piireissä ja niiden suhteen ollaan myötiä ja vastaan."

Nyt 117 vuotta tämän jälkeen sama teksti on täysin käyttökelpoinen kuvaamaan tätä päivää. Nyt yhteiskunnassamme muutoksissa on kysymys siitä, kuinka selviytyä työttömyydestä, valtion veloista ja kuinka ylläpitää olemassa olevaa sosiaaliturvajärjestelmää.

Haluaisin tuoda yhteisesti pohdittavaksi kaksi mielestäni tärkeää asiaa. Ensimmäinen asia on valtion omaisuuden myynti ulkomaalaisille yrityksille. Meillä on jo nyt useita yrityksiä, joissa osake-enemmistö on ulkomaalaisten omistuksessa. On muistettava, että omaisuuden voi myydä vain kerran. Epäilijöille sanottakoon, että pääomalla ei ole kotimaata, työhän tehdään kuitenkin Suomessa.

Selvää on kuitenkin, että päätösvalta on omistajilla. Omistaja voi halutessaan siirtää yritystoiminnan sinne, missä sillä on parhaat toimintaedellytykset. Jos ja kun näin tapahtuu, voimme vain heittää hyvästit elinkelpoisille Suomessa toimiville yrityksille. Eihän elinkelvottomia kukaan ostakaan. En haluaisi, että Sosialidemokraattinen Puolue suurimpana ja hallitusvastuussa olevana toimisi priimusmoottorina Nokian, Valmetin, Tampellan, Raision ja Metsäteollisuuden myynnissä.

Toinen päivänpolttava kysymys on työnjakaminen. En vastusta sitä, mutta työn jakaminen ei ole tarkoituksenmukaista kaikissa tuloluokissa. Onko mielekästä, jos 7.500 markan kuukausiansiot jaetaan. Kahdella tunnilla lyhennetään työaikaa vastaavasti 1.800 markalla bruttoansiota. Jäljelle jää 5.700 markkaa. Ymmärrän, jos työntekijä astelee aamulla mieluummin luukulle kuin työpaikalle.

Laki työnjakamisesta on mietittävä sellaiseksi, ettei se rasita ylenpalttisesti pienituloisia ja lisäksi murennat työmotivaatiota niiltä, joilla sitä vielä on. Pienituloiset ovat kaavailussa suurin ja luonnollisin kohderyhmä työnjakajiksi. Pienituloisista tulisi entistä pienituloisempia, ja ne, joiden työtä ei voitaisi jakaa, säilyttäisivät ansiotasonsa entisellään. Tämä olisi vähintään epäoikeudenmukaista ja synnyttäisi ihmisryhmien välillä entistä suuremman kuilun.

Ehdotan, ettei työnjakamisesta säädetä lakia, vaan se säilytetään vapaaehtoisuuteen perustuvana.

Puheenjohtaja: Seuraavana Hannu Kylmänen Keski-Suomesta, valmistautuvat Osku Pajamäki Helsingistä Sosialidemokraattisten Nuorten puheenjohtajana ja hänen jälkeensä Reino Paasilinna Helsingistä.

Kylmänen, Hannu (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Kunnallismiehen näkökulmasta en voi hyväksyä, enkä miltään osin edes ymmärtää niitä perusteita, joiden mukaan on käyty laatimaan tähän maahan uutta läänikarttaa.

Useissa yhteyksissä on annettu ymmärtää, että läänit voivat olla kuinka laajoja tahansa, koska lääninhallituksella ei ole enää asiakaspalvelutehtäviä. Tavallisella kansalaisella on harvoin asiaa lääninhallitukseen, ja harvat yhteydetkin voi kuulemma hoitaa kirjeitse. Jakelu toimii niin kuin Anttilan postimyynti. Lisäksi aluehallintohanke on näyttänyt erityisleirin rakentamispuuhalta. Ainakin meille Keski-Suomen läänissä lääninhallintouudistuksessa tulisi nykyistä enemmän asiakaspalvelutehtäviä. Ne juuri luovat läheisyyttä kansalaisten ja viranomaisen välille. Ne rakentavat myönteistä kuvaa julkishallinnon palveluista.

Läänien rajoja piirrettäessä on lisäksi kokonaan unohdettu se, että myös meillä kunnallismiehillä tulee olla kiinteät yhteydet valtion alueeseen, yleishallintoviranomaiseen, ja toisin päin maaherran ja alimpien virkamiesten tulee tuntee alueensa kuntien asiat ja ihmiset. Jos läänissä olisi 200 kuntaa niin kuin aluehallintohankkeen esittämässä Länsi-Suomen läänissä, ei olisi mitään mahdollisuutta saada osakseen sellaista tukea ja kehittämispalveluja, jota ne nykyisellään lääninhallituksesta saavat useimmiten täysin ilmaiseksi.

Tuskin maaherra voisi tällaisessa jättiläänissä tuntee kunnanjohtajia edes ulkonäöltä puhumattakaan meitä useammin vaihtuvia puheenjohtajia. Pelottaa ajatellakin, että Turun lääninhallitus antaisi lausuntonsa keskisuomalaisten kuntien harkinnanvaraisista rahoitusavustuksista ja panisi suurläänin 205 kunnan investointihankkeet tärkeysjärjestykseen. Samalla vaivalla ja samoilla hintatiedoilla siitä suoriutuisi ministeriökin.

Viime vuosina valtio on jatkuvasti vetänyt kunnilta pois rahallisia tukiaan. Nyt näyttää olevan vuorossa kunnallishallintoa palvelevan asiantuntija- ja neuvontapalvelun karsiminen. Pienille kunnille lääninhallitukset ovat yksi niitä harvoja organisaatioita, joiden kanssa ne voivat kehittää henkilöstöään ja osaamistaan. Suurten kuntien näkökulmasta lääninhallituksella on tärkeä merkitys alueellisten hankkeiden kokoajina ja eri intressiryhmien riippumattomina vetäjinä. Maakunnan liittokaan ei ehdi kaikkeen eikä luonteensa puolesta voi saada sitä asemaa, joka lääninhallitukselle luonnostaan kuuluu.

Me keskisuomalaiset emme todellakaan halua siirtää aluekeskustamme Turkuun eikä Vaasaan. Käytännössä lääninhallituksella ei sen jälkeen olisi meille mitään merkitystä. Palvelut eivät olisi etäällä, ne olisivat pois. Lääninhallitus ei voi perustaa päätöksiään alueen todelliseen tuntemukseen. Jokseenkin samaan ase-

maan joutuisivat varmasti naantalilaiset ja raisiolaiset ja laihialaiset ja mustasaa-relaiset. Ei heillekään liikenisä sen enempää aikaa, jos maaherra esikuntineen joutuisi huseeraamaan puolen Suomen alueella.

Esitän pohdittavaksi, että aluehallinto 2000-hankkeen uudistukset jätetään omaan arvoonsa ja aluehallinnon kokoamistyö aloitetaan alusta. Sen tavoitteeksi tulee asettaa valtion hajanaisen aluehallinnon kokoaminen lääninrajojen sisällä ja lääninhallituksen yhteyteen.

Puheenjohtaja: Seuraavana Osku Pajamäki, Sosialidemokraattisten Nuorten puheenjohtaja, valmistautuvat Reino Paasilinna, Helsinki ja Tiina Nurmi, Nuorten Kotkien Keskusliitto. Onko Osku Pajamäki salissa? Siirretään Osku Pajamäen puheenvuoro hieman myöhemmäksi. Seuraavana Reino Paasilinna, Helsinki.

Paasilinna, Reino (Helsingin piiri): Hyvät toverit! Tämähän tuli vähän yllättäen, mutta näinhän se on. Täytyy sanoa, että murhemielin on seurannut tämän kokoomuslaisen ja toisen sosialidemokraattisen hallituksen tai mikä sateenkaari tämä on, toimintaa, kun se on ottanut liian paljon liian köyhiltä ja liian vähän liian rikkailta. Olisi odottanut, että silloin, kun me ryhdymme perkaamaan Ahon hallituksen kauheita töitä, olisimme panneet maksamaan lisää myös sen osan, joka on hyötynyt lamasta. Tarkoitan vientiteollisuutta, vientisektoria, jolle olisi pitänyt hetimiten säätää suhdannevero, ja niiltä, joiden ansiotulot tai muut tulot ovat kasvaneet tänä aikana, ei leikattu. Tämä on poliittisesti tasa-arvon ja tämän liikkeen kannalta äärimmäisen ongelmallinen asia, enkä tiedä, miten tästä selvitään, jos tähän ei tule korjausta.

Työttömyys on niin vakava asia poliittiselle liikkeelle, että se voi horjuttaa tätä liikettä kuin valtakuntaakin. Kuitenkin meidän on tästä yhdessä selvitävä, ja ajattelin, että periaateohjelmassa ja tämän puolueen työssä tulee nyt perehtyä koneen ja ihmisen suhteisiin uudella tavalla. On ratkaistava työn ja automaation, ihmisen ja koneen suhde. Näin on toimittava sekä Suomen että Euroopan unionin tasolla.

Tällä hetkellä tietokoneilla ohjataan robotteja yhä laajemmin. Kun Mikro-Mikko-tietokoneita tehdään, siinä on palkkatyön osuus tehdashinnasta enää kahden prosentin tasolla. Eräissä tehtaissa, joissa automaattit toimivat, palkkatyön osuus on 0,1 prosenttia. Lähes parin miljardin Rauman Sellussa on työntekijöitä suurin piirtein saman verran kuin Kehä III:n McDonaldsissa. Siis mistä veroja, kun ei ole työtä?

Ihmiselle on käymässä vähän samalla tavalla kuin kävi hevoselle. Tuli traktori ja poisti hevoson. Tämä koneistuminen on erilaista kuin kehruujennyjen tulo. Tämä automaatio koskee kaikkia työelämän tasoja. Jot-periaate, just on time, tarkoittaa sitä, ettei koneita eikä varastoja seisoteta, vaan ne toimivat hienosti tietokoneen ohjelmajärjestelmän puitteissa. Mutta mitä seisotetaan: satoja tuhansia työntekijöitä, niitä on varaa seisottaa.

Vuonna 1993 teollisuustuotanto Suomessa oli samalla tasolla kuin v. 1990. Siis kolmessa vuodessa tämä oli tullut samalle tasolle, mutta veroja saatiin 20 miljardia vähemmän siitä samasta tuotannosta ja palkkapotti pieneni 28 miljardia. Hyvät toverit, eikö tämä ole asia, johon olisi puututtava! Verotus suosii tällä hetkellä automaatiota ja syrjii palkkatyötä - näin meillä kuin muuallakin teollisuusmaissa. Samaan aikaan halpatuotantomaat työntävät meille palveluja ja tavaroita. Automaatio on muodostumassa eräänlaiseksi lailliseksi veronkierroksi. Meidän on saatava tästä lisäarvosta siivu, jolla hoidetaan yhteiskuntaa ja maksetaan ihmisille työstä, jota kone ei voi tehdä. Sellaisia töitä on paljon. Työt eivät lopu, mutta työn käsitettä täytyy laajentaa mm. yhteiskunnallisten töiden alueelle. Se on työtä, jota kone ei voi tehdä. Samalla voidaan tietysti siirtää sivukulujen porrastus niin, että työvaltaisilla aloilla se olisi alhaisempaa kuin pääomavaltaisella puolella. Tämä tukisi palveluelinkeinoja ja patti alkaisi laueta. Mutta tähän suhteeseen, hyvät toverit, koneen ja ihmisen suhteeseen, tämä liike joutuu puuttumaan ja toivottavasti puuttuu nopeasti.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Todetaan tässä yhteydessä, että jälleen yksi kokousedustaja on saapunut paikalle, eli Harri Helminen Kymen piiristä.

Seuraavana Tiina Nurmi, Nuorten Kotkain Keskusliitto, valmistautuvat Susanna Huovinen, Keski-Suomi ja Ben Dahlqvist, FSA.

Nurmi, Tiina (Nuorten Kotkain Keskusliitto): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit ja kaikki muutkin läsnäolevat! Me aikuiset ihmiset olemme parin viime vuoden aikana eläneet sateenkaaren alla iloisesti ja surullisesti porskutellen, mutta lapset ovat olleet lähinnä tämän kyseisen sateenkaaren varjossa. Nyt keväällä julki tuoduista tutkimuksista ilmeni, että pienet lapset ovat masentuneita, apaattisia ja elämänhalunsa menettäneitä, mikä ei ole meille mielekästä kuultavaa. Jos Suomi siis on hyvinvointivaltio, miksi sen toivot ovat menettäneet uskonsa omaan elämäänsä, siihen ohjailemiseen ja iloisuuteen, joka lasten leikkeihin pitäisi liittyä. Koska lapsilla ei ole oikeutta äänestää edes jaloillaan, haastan tässä jokaisen puolueen jäsenen ja varsinkin jokaisen päättäjän toimimaan lasten ja nuorten paremman tulevaisuuden puolesta.

Mutta mitä sitten tapahtuu muualla maailmassa? Haluan tässä nostaa esille koko maailmaa ravistavan kysymyksen lapsityövoiman käytöstä. Siitä löytyy myös teidän aloitepinostanne aloite muistaakseni nro 4. Meidän ei tarvitse matkustaa todellakaan Latinalaiseen Amerikkaan tai kauas itään, jotta löytäisimme lapsityövoimaa ja tuotteita, jotka on tehty lasten avulla. Me löydämme Euroopasta kansalaisjärjestöjen arvion mukaan noin 200 000 pientä lasta, jotka tekevät työtä. Jos katselemme kenkiämme ja niistä löytyy teksti valmistusmaasta - esim. Portugali - voimme vain miettiä, ovatko pienet, hikiset kätöset tehneet jotakin neulojen ja lankojen kanssa meidän kenkiemme valmistamisessa.

Se tässä on kaikkein hölmöintä, että kun me täällä puhumme työttömyydestä, samaan aikaan on paljon pieniä lapsia, jotka tekevät sitä työtä. Voimme tietysti jeesustella ja sanoa, että tämä on kamalaa, tämä on hirveätä, mutta eihän se auta, vaan nyt tarvitaan tositoimia. SDP:llä - samoin kuin SAK:lla - on siihen valmis kansainvälinen verkosto. Myös Nuorilla Kotkilla on omat verkostonsa ja nekin ovat kansainvälisiä. YK:n Lasten oikeuksien sopimuksen mukaan lasta on suojeltava sellaiselta työnteolta, joka haittaa hänen koulunkäyntiään tai vaarantaa hänen terveyttään. Tämän tulisi olla ohjenuora sille työlle, jota SDP:ltä peräänkuulutan. Nyt vaaditaan vahvoja ihmisiä ja vahvoja tekoja. Paavolle on sanottu, että Sinulla, puheenjohtajamme, on leveät hartiat. Näytetään, että meillä kaikilla muillakin on niin leveät hartiat, että voimme kantaa pieniä lapsia selässämme paremman tulevaisuuden puolesta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Susanna Huovinen, Keski-Suomi, valmistautuvat Ben Dahlqvist, FSA, ja Antti Vuolanne, Satakunta.

Huovinen, Susanna (Keski-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, arvoisat toverit! Kun minulla ei ole samanlaista palstaa päivänpolitiikan ruotimiseksi kuin Aimo Kairamolla, niin aion nyt hieman kritisoida hallituksen linjauksia, ja toki toivon, että nämä mielipiteeni kirjautuvat myös uuden tulevan periaateohjelman muotoilijoiden muistiinpanoihin.

Kuinka moni teistä puoluekokousedustajista todella tietää, että tänä vuonna vietetään puolueemme nuorisovuotta? Ei kovin monta kättä nouse pystyyn. Minulle ainakin tietyn vuoden julistaminen teeman mukaiseksi vaatii hieman muutakin kuin juhlapuheiden kauniita mainintoja: "Nuorissa on tulevaisuutemme" tai jonkun nuoriin suunnatun jäsenhankintakampanjan harkintaa. Jäsenhankintakampanjalla alkaakin olla todella kiire, koska nyt vasta pikkuhiljaa on herätty tähän järkyttävään tilanteeseen, nuorten ikäluokkien vähyyteen liikkeessämme.

Kun me nuoret puolueaktiivit nyt sitten mahdollisesti tämän hienon kampanjan voimalla lähdemme piholle julistamaan tätä ilosanomaa, niin siinä ei, kuulkaa, pelkkä aatteenpalo riitä, niin hyvästä aatteesta kuin onkin kysymys. Nuorille on annettava muutakin vastuuta kuin äänten kerääjän, ja nuoria tarvitaan tässä kansanliikkeessä. Tarvitaan niin sanotusti jotakin kättä pidempää: tekoja, toimintaa, konkreettisia osoituksia siitä, että SDP on yhtä lailla nuorten puolella. Valitettavasti vain yhtään sellaista tekoa, joka todella osoittaisi puolueemme olevan myös nuorten puolue, en ole tämän hallituksen tekosista löytänyt.

Sen sijaan olen löytänyt monta hyvää syytä nuorten kysyä jäsenhankkijoiltamme: Mitä SDP on tehnyt nuorten eteen hallituksessa, paitsi leikannut opintotukea, työttömyysturvaa ja työmarkkinatukea? Nuorisovuoden viettäminen tämän näkökulman valossa vaikuttaa suorastaan hupaisalta. No, nyt siellä penkissä sitten jo varmasti kielenkannat alkavat irrota ja hallituksen puolustelut muistuvat mieleen: onhan sitä nuorille järjestetty kaiken maailman koulutusta ja tukityöllistämistä, eikö se nyt sitten riitäkään.

Näissä aatoksissa vain unohdetaan sellainen pikkuseikka, että tiettyjen ikäluokkien sorsiminen vain ikänsä perusteella on vastoin kaikkia tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden perusteita, niitä perusteita, joiden avulla liikkeemme, sosialidemokratia, on niin suuri aate kuin on. Vai suostuisiko teidän mielestänne sanotaan esim. 46-55-vuotiaiden työttömien ikäluokka samanlaisten toimenpiteiden kohteeksi kuin nuoret työttömät? Kaikki voimme sielumme silmin ja kohtalomme korvin varmasti kuulla sen metelin. Nuorten huomioimisen yhteiskunnassamme täytyy olla muustakin kiinni kuin tällä hetkellä puuttuvasta joukkovoimasta.

Keväällä 1995 vaalien aikaan kiersin kymmenissä tilaisuuksissa, tapasin satoja ihmisiä ja keräsin muutamia, vaikkakin vain muutamia tuhansia ääniä puolueemme pottiin. Tapaamilleni ihmisille annoin oman sanani asioiden korjaantumisesta. Kun nyt näen heitä uudelleen, näen viimeisenkin minun puheideni herättämän toivon kadonneen. Oma moraalini ei ainakaan siinä tilanteessa salli mennä selittämään leikkauksien tarvetta, valtiontalouden heikkoa tilaa tai porvareiden kanssa hallituksessa olemisen hankaluutta. Varmasti siitäkin on kysymys, ja kokonaisuusien hallinta on tämän päivän pirstaloituneessa yhteiskunnassa vaikeaa, mutta sitä vartenhan poliitikot, varsinkin sosialidemokraattiset poliitikot, ovat päättämässä tämän maan asioista, että kokonaisuuksista olisi edes jonkinlainen käsitys.

Olen optimisti ja uskon tulevaisuuteen, ja jos luulette, että nuoret luovuttavat taistelun, olette väärässä. Nuorten kapina on kestänyt jo 90 vuotta, ja luullakseni kaikki olemme jossakin vaiheessa tuohon kapinaan osallistuneet. Monet entisistä nuorisoliittolaisista ovat saaneet olla todistamassa nuorten luontevaa ilonpitoa, tanssia, näytelmiä, urheilua työväentalon suojissa. Se toiminta oli aikoinaan sellainen käyntikortti, joka osoitti kaikille liikkeen toimivuuden ja tarpeellisuuden. Ajat ovat toiset, nuoret ovat toiset, kapina on sama. Antakaa meille mahdollisuudet puhua sosialidemokratiasta uutta luovana, muutosvalmiina liikkeenä! Antakaa meille kättä pidempää siihen työhön, tgkoja sanojen sijaan!

Otin ilolla vastaan demarinuorten puheenjohtajan Osku Pajamäen kirjeen meille kaikille puoluekokousedustajille. Siinä todetaan, ettei tähän puoluekokoukseen ole lampailta asiaa. Lopetetaan siis porukalla lammastelu ja toteutetaan sosialidemokratian todellisia arvoja eikä niitä, joita numeron kääntelijät inhimillisyyden kustannuksella meidän päähämme pönttävät.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Todettaneen, että jälleen on saapunut uusi kokousedustaja paikalle. Kai Kalima, Helsinki. Merkitään.

Seuraavana Ben Dahlqvist, FSA, valmistautuvat Antti Vuolanne, Satakunta ja Sanna Vallinen, Sosialidemokraattiset opiskelijat.

Dahlqvist, Bengt (FSA-RTL): Kamrat ordförande, Toveri puheenjohtaja! Socialdemokraterna förhåll stora förhoppningar efter senaste riksdagsval, att det blir förändringar i rikspolitiken. Socialdemokrater hade en stor framgång i valet och den före detta näringsombudsmannen från Kannus, Esko Aho blev i opposition. Det här trodde vi socialdemokrater som bodde ytter av ring trean här i Nyland. Men det har nog varit ett år med många besvikelser som statsminister Lipponen och socialdemokratiska gruppen kört igenom. Vad alltså gäller socialpolitiken och sysselsättningen så kan man konstatera att det har varit svårt att korrigera de fel som centerpartiet gjorde under förra valperioden där också allrondpartiet SFP var med. Men regeringen bör nog vara aktivare för att arbetslösheten sjunker, som målsättningen är i regeringsprogrammet.

Det kan inte vara socialdemokraternas målsättning att skrota ner välfärdssamhället som vi byggt upp, vad som gäller familjepolitiken, äldreomsorgen och hälsovården. Underhandling om arbetslivets förnyelse har pågått en längre tid och det kanske kommer i framtiden också att vara en svår sak för partiet som helhet. Det är skäl för arbetskraftsminister Liisa Jaakonsaari att komma ihåg att socialdemokraterna var med och drev igenom tillsammans med facket 1918 åtta timmars arbetsdag, vilken godkännes för 76 år sedan. Är det nu så att socialdemokraterna är berädda att skrota det som vi med fackföreningsrörelsen gemensamt genomdrivit? Det är för svårt att förstå.

Arbetsgivarna med borgarnas stöd försöker nu med alla medel riva upp välfärdssamhället som socialdemokraterna har varit med och byggt upp. Jag förstår det förslaget att dela upp arbetstiden, men jag är rädd att vi i framtiden inte har daglig arbetstid. När det talas om flexibilitet, så det betyder att vi gör kanske 15 timmar en dag och 2-3 timmar andra dagen. Det är ganska skrämmande. Det här måste socialdemokraterna hindra i landets regering. Om arbetsgivarna får sin vilja igenom med borgarnas stöd är det en farlig utveckling.

Jag tror att det är första gången i socialdemokraternas historia när landets regering ledd av socialdemokraterna inte kunde komma överens med fackföreningsrörelsen utan först efter det när det hotades med omfattande arbetsnedläggelse. Det här anser vi ute på fältet att de ansvariga ministrarna skötte mycket dåligt.

Partikongressen kommer nu under fyra dagar att göra många viktiga beslut som styr partiets politik och målsättningar de närmaste åren. Vi bör välja sådana kamrater som arbetar för de målsättningar som nu godkänns av partikongressen. Då har partiet en säker framtid.

Hyvät toverit! Sosialidemokraateilla oli suuria odotuksia, kun voitimme eduskuntavaaleissa. Entinen elinkeinoasiamies Kannuksesta - Esko Aho -jäi oppositioniin. Tämän me sosialidemokraatit Kehä III:n ulkopuolelta Uudeltamaalta toteamme. Tänä vuonna on koettu pettymyksiä monista asioista, jotka pääministeri ja eduskuntaryhmä ovat vieneet läpi - valitettavasti.

Mitä tulee sosiaali- ja työllisyyspolitiikkaan, voidaan todeta, että kaikkia virheitä, joita keskustapuolue teki viime vaalikaudella kokoomuksen ja RKP:n myötävaikutuksella, ei ole mahdollista korjata heti. Mielestäni hallitus voisi ehkä olla hiukan aktiivisempi, jotta tavoite työttömyyden vähentämiseksi toteutuu.

Sosialidemokraattien tavoitteena ei voi olla, että sosiaalinen turvallisuus ja terveydenhuolto romutetaan.

Puheenjohtaja: Seuraavana Antti Vuolanne Satakunta, valmistautuvat Sanna Vallinen, Sosialidemokraattiset opiskelijat ja Osmo Keinänen Pohjois-Karjala.

Vuolanne, Antti (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Puutun muutamalla sanalla periaatekeskusteluun, joka toivottavasti lähtee tämän puoluekokouksen jälkeen aktiivisesti liikkeelle. 1700-luvulla teollinen vallankumous muutti hyvin voimakkaasti länsimaisia yhteiskuntia, syntyi tarvetta kehittää yhteiskuntaa oikeudenmukaisemmaksi ja tasa-arvoisemmaksi, syntyi erilaisia utopisteja, jotka loivat mielessään malleja uudesta yhteiskunnasta, missä suurempi onni vallitsisi. Tällaiset ajatukset puki teoriamuotoon mm. Karl Marx. 1800-luvulla syntyi myös Marxin analyysiin nähden arvostelevia suuntauksia. Eräs niistä oli suuntaus, jota kutsuttiin revisionismiksi. Eduard Bernstein pyrki vuosisadan puolivälissä asettamaan kyseenalaiseksi ne teoreettiset lähtökohdat, mihin Marx ja Engels olivat yhteiskunnallisen kehityksen analyysinsä perustaneet. Hänen keskeinen väitteensä oli, että kapitalistinen yhteiskunta ei ehkä tulekaan sortumaan omaan mahdottomuuteensa, vaan tulee jatkamaan vallitsevana yhteiskuntajärjestelmänä.

Sosialidemokratialla on siis jonkinlainen juuri revisionismissa, halussa uudelleen tarkistaa vanhoja ajatuksia. Toinen tärkeä juuri on reformismi, eli halu asettaisilla sosiaalisilla uudistuksilla muuttaa yhteiskuntaa. Sosialidemokraattiset liikkeet, jotka suurten vaalivoittojen jälkeen nousevat yhteiskunnan keskeiseksi poliittiseksi liikkeeksi monissa eurooppalaisissa maissa, omaksuivat tämän reformistisen uudistavan linjan.

Tällä hetkellä sosialidemokratia on maanosamme suurin poliittinen liike. Suurimmassa osassa EU-maita sosialidemokraattiset hallitukset ovat vallassa, samoin Itä-Euroopassa, nyt viimeisenä esimerkkinä Tsekin tasavalta, jossa sosialidemokraatit yli nelinkertaistivat kannatuksensa ja jossa porvarihallitus koki jonkinlaisia tappioita. Kuitenkin tämän maanosan suurimpana poliittisena liikkeenä joudumme yhä kollektiivisemmin ja kansainvälisesti yhdessä miettimään sitä, mikä on sosialidemokratian sanoma tälle päivälle, mikä on yhteinen eurooppalaisen vasemmiston strategia maailmassa, jossa markkinat vapautuvat, kansainvälinen kauppa vapautuu ja kilpailun esteitä poistetaan. Meillä sosialidemokratian toimintaympäristö on peruuttamattomasti muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tällä hetkellä ideologinen ote on aivan kuin automaattisesti näiden muutosten takia siirtynyt liikaakin uusliberalisteille ja oikeistolle.

Kokoomuksen varapuheenjohtajana Kirsi Piha julistaa joka toinen päivä lehdes-
sä olevansa oikeistolainen ja ylpeä siitä. Meidän täytyy saada tämä liike vielä
voimakkaampaan ideologiseen iskukuntoon niin, että meidän sanomamme, mi-
ten me toteutamme sosialidemokratian kaikkein tärkeimpiä lähtökohtia, suurem-
paa ihmisten välistä tasa-arvoa, yhteiskunnallista solidaarisuutta ja vapautta, voi-
daan toteuttaa tällaisessa ympäristössä. Siihen eivät uusliberalismin eväät riitä,
eivät myöskään niihin suuriin globaaleihin haasteisiin, mitkä nuoria ihmisiä
kiinnostavat - mukaan lukien ympäristökysymykset.

Hyvät toverit! Tässä ei ole aikaa tästä sen enempää keskustella. Kuitenkin me
tarvitsemme viestin, jossa me kutsumme tämän päivän nuoria vaikuttamaan
omaan ympäristöönsä Sosialidemokraattisen Puolueen kautta. Tämä ei ole sala-
tiedettä, vaan tämän päivän modernin ihmisen elämäntapa. Me olemme nuoria
socialidemokraatteja ja ylpeitä siitä.

Puheenjohtaja: Seuraavana Sanna Vallinen Sosialidemokraattisista opiskelijois-
ta, valmistautuvat Osmo Keinänen Pohjois-Karjala ja Juhana Vartiainen, Helsin-
ki.

Vallinen, Sanna (Sosialidemokraattiset opiskelijat): Hyvät toverit! Nuorisoliiton
entisen puheenjohtajan jälkeen, joka peilasi tulevaisuuteen, minä joudun kuiten-
kin toimimaan toisin ja palaan hieman historiaan, en tosin kovin kaukaiseen sel-
laiseen - keväiseen historiaan.

Kevään aikana tuloloukkutyöryhmä sai aikaan esityksen, jossa työssäkäynnin
kannustavuutta lisättiin. Työryhmän lopputuloksena piti olla kokonaisuus. Pitää
tosin myöntää realismin nimissä, että koskaan ei ole mahdollista saada kerralla
ratkaistua kaikkia maailman ongelmia.

Yhteen ongelmaan kuitenkin puutun tuloloukkutyöryhmän työskentelyssä, eli
siihen, että tuloloukkutyöryhmä jätti mielestäni yhden hyvinkin olennaisen asian
tässä vaiheessa vielä työskentelynsä ulkopuolelle lähes kokonaisuudessaan, eli
nuoriin kohdistuvat etuudet - opintotuki ja työmarkkinatuki. Työryhmä käsitteli
yhtä nuoriin liittyvää asiaa, joka sekin on mielestäni lievästi sanottuna ongelmal-
linen, eli he päättivät, että sekä kotona että itsenäisesti asuvan alle 20-vuotiaan
nuoren kohdalla toimeentulotukea myönnettäessä huomioidaan vanhempien tu-
lot. Mielestäni tämä on ongelmallista erityisesti johtuen siitä, että täysi-ikäisyys-
ikärajana on 18 vuotta eikä 20.

Tuloloukkutyöryhmän saadessa tältä osin työnsä päätökseen luvattiin selvittää
nuorten etuuksia myöhemmin. Toivonkin vakaasti, että tämä työ on käynnissä ja
se saadaan mahdollisimman nopeasti lopputulokseen. Muuten tulee sellainen
mielikuva, että nuorten etuudet jätettiin mahdollisesti mappi-öhön.

Tällä hetkellä tulisi puuttua nuorten etuuksiin liittyviin olennaisimpiin ja poltta-
vimpiin ongelmiin, joista aivan ehdottomasti kärkeä ykkössijalla on alle 20-

vuotiaiden asema opintotuen piirissä. Heidän ongelmana on se, että opintoraha on alle kaikkien toimeentulotukiminimien. Keskiasteella opiskeleva itsenäisesti asuva alle 20-vuotias opiskelija saa opintorahaa 500 markkaa kuukaudessa. Korkeakouluopiskelija saa sentään 750 markkaa kuukaudessa. Mutta itse kukin tietää, että ne ovat täysin naurettavia summia yrittää elää, vaikka lisäksi saisi asumistuen ja opintolainaa. Siksi tähän ongelmaan on mielestäni hyvin pikaisesti puututtava erityisesti tässä tilanteessa, jossa nuorten alle 20-vuotiaiden osalta työmarkkinatuki poistettiin, elleivät he siirry koulutukseen. Ei ole kysymys pelkästään saavutettujen etujen puolustamisesta, jos emme hyväksy sitä, että opiskelijan enemmän ja vähemmän pakosta siirtyessä opintotukijärjestelmän piiriin, ikävimmissä tapauksissa tulot putoavat neljännekseen siitä, mitä hän saisi työmarkkinatuen piirissä.

Puheenjohtaja: Seuraavana Osmo Keinänen, Pohjois-Karjala, valmistautuvat Juhana Vartiainen, Helsinki ja Irma Peiponen, Kuopio.

Keinänen, Osmo (Pohjois-Karjalan piiri): Hyvät kokousedustajat! Poliittisen tilannekatsauksen edellä olivat avauspuheet, ja tuli mieleen, että olikohan täällä tappurainen takuumiehenä, ja alkuvuodesta oli tappurainen takuumiehenä tappuraiselle. Tarkoitin tässä Ihalaista ja Lipposta, mutta jos sillä työväenliikkeen ja ammattiyhdistysliikkeen ja vähäväkisten asiat hoituvat, niin kai tämän tyyppistäkin kuhertelua sallittakoon.

Periaateohjelmasta totean, että se tarvittaisiin mahdollisimman nopeasti - pidettäisiin vaikkapa ylimääräinen puoluekokous. Siitähän meillä on tällä vuosikymmenellä kokemuksia. Maailmassa on tapahtunut valtavia muutoksia, poliittisia liikkeitä on hajonnut ja kommunismi on romahtanut.

Jos katsotaan Suomen isompia kysymyksiä, kansan niukka enemmistö hurahti EU:hun, johon lieene vaikuttanut mm. myös ammattiyhdistysliikkeen vahva politikointi. Punapäähä on tapettu Suomessa eikä yhtään laukausta ole ammuttu. Sen seurauksena ovat menneet työväenpankit, Vakuutusyhtiö Kansa, Rakennusliike Haka, E-Osuusliike, Elanto, Paasipainotalo ym. kirja- ja lehtipainotaloja. Markkinavoimat jylläävät vapaasti. Saimme poliittisessa katsauksessa näkemystä, miten hyvin EU:ssa on oltu. Oman näkemykseni mukaisesti SDP on näin ollen joutunut markkinavoimien rengiksi.

Myös puolueen periaateohjelman osalta yllätti kansan kirjoituskisa, jonka voitti vihreiden edustaja. Aika yllättävää!

Esitänkin edellä olevaan viitaten, että periaateohjelma ostettaisiin vihreiden puolueoimistosta Lipposelle, mutta ei SDP:lle. Sen verran SDP:n hallituspolitiikka on vihreitä ja kokoomusta tukevaa politiikkaa.

Tässä vaiheessa totean, että puheenvuoroni ei ole Pohjois-Karjalan ryhmän puheenvuoro, vaikka meillä onkin demaripiirissä suurin kannatus, eikä meillä ole ministeriä hallituksessa.

Lipponen totesi, että EU:n jäsenyys on osoittautunut oikeaksi. Olen samaa mieltä, jos katson asiaa suurteollisuuden ja parempiosaisten näkökulmasta. Vientiteollisuus on saanut räjähdysmäiset voitot, kymmeniä miljardeja, mutta milloin ne EU-hyödyt näkyvät Kehä III:n ulkopuolella.

Meillä päin työttömyys on kasvanut ja työttömän nälkävyö samanaikaisesti löys-
tynyt. 1995 olivat eduskuntavaalit, joiden seurauksena puolueemme on joutunut
valtionhoitajan asemaan, kuten täällä on todettu. Esko Ahon karille ajettun halli-
tuksen raunioilta on rakennettava. Siellä annettiin sellaisia lupauksia, jotka ovat
suorastaan valheellisia. En tiedä, olisiko kuluttajasuojaviranomaisten tutkittava,
mitä lupauksia mekin olemme puolueena antaneet.

Luvattiin mm., että leikataan parempiosaisilta ja annetaan vähävaraisille ja että
ainakaan valtiovarainministerinä ei ole Viinanen. Kuinkas kävi? Vaalit voitet-
tiin. Hallituksessa jatkoj Viinanen. Niin Lipponen kuin presidentti Ahtisaarikin
kehuivat, miten korvaamaton mies Viinanen on. Viinanen lähti Pohjolaan, kun
karu todellisuus oli paljastunut. Minkälaiseen liekaan SDP pisti itsensä ja koko
porukan hallitusohjelmassa!

Maan hallitukselle näyttää olevan tärkeitä nujertaa ammattiyhdistysliike, joka
lienee viimeinen vastustava linnake valtiovallalle. Lopuksi totean, että kun Lip-
ponen käytti vertausta, että pienikin pelaaja voi olla paras, eikä meidän olisi pa-
ras tehdä johtopäätös: valitkaamme puolta pienempi mies puheenjohtajaksi kuin
Lipponen, se voisi esimerkiksi olla vaikkapa Antero Kekkonen Kotkasta.

Puheenjohtaja: Seuraavana Juhana Vartiainen Helsinki, valmistautuu Irma Pei-
ponen, Kuopio ja hänen jälkeensä Gudrun Eklöv, FSA.

Vartiainen, Juhana (Helsingin piiri): En ole tarjolla puheenjohtajaksi, mutta
olen ainakin Lipposta pienempi mies.

Arvoisat kokousedustajat! Nyt on kansantalouden ja talouspolitiikan hoidon
kannalta poliittisesti kaikkein vaikein vaihe. Nyt ollaan sellaisessa tilanteessa,
jossa talouspolitiikassa on saatu onnistumaan vaikeita ratkaisuja, mutta on vielä
jaksettava odottaa niiden tuloksia. Sen takia mielestäni kaikkein tärkein viesti
talouspolitiikan kannalta on, että pidämme päämme kylmänä tai että Paavo Lip-
ponen lausuu runoa, jossa sanotaan jotain sen tapaista kuin "jos jaksat odottaa".

Tämä on minusta ihan hyvä toive, kun vähän tutkii ja perehtyy siihen, miten
kansantalous ja markkinatalous toimivat. Me tiedämme teoriasta ja käytännöstä,
että kansantalous voi romahtaa hyvin nopeasti, mutta tällaisen hurjan laman jäl-
keen näiden haavojen umpeutuminen vie aika paljon aikaa. Nyt on tehty rajuja

ratkaisuja, jotka luovat pohjaa tulevaisuudelle, mutta minusta näyttää, että Suomesakin on valitettavan epärealistisia odotuksia siitä, miten nopeasti työpaikkoja syntyy. Kun vuoden kuluttua ei ole vielä tapahtunut ratkaisevaa käännettä parempaan suuntaan työttömyydessä, on alettu sanoa, että hallituksen talouspolitiikka ei toimija kasvu ei tuokaan työpaikkoja, ja tällainen tapa hoitaa talouspolitiikkaa on tullut tiensä päähän.

Älkää uskoko tällaista, tämä on roskapuhetta. Kansantaloudella on sellainen ominaisuus, että se kääntyy hyvin hitaasti. Uskokaa pois, että muutaman vuoden kuluttua poliittinen ja talouspoliittinenkin liikkumavara on paljon suurempi kuin nyt, ja meidän pitää siihen keskusteluun olla varautuneita. Silloin muutaman vuoden kuluttua tulee uudelleen esiin poliittiset ja ideologiset erimielisyydet suomalaisten kesken, ehkä demarien ja kokoomuksen kesken. Nyt on eletty aika lailla päivittäisten budjettipaineiden kurimuksessa. Kun tulee enemmän vapausasteita, tulee myös enemmän erimielisyyksiä. Jaksetaan odottaa sitä talouskasvua, mutta ollaan varautuneita näihin muutaman vuoden päästä tuleviin keskusteluihin.

Sinänsä se, että Suomessa on toiminut tällainen sopimusyhteiskunnan toimintamalli, on kyetty tekemään aika laajan yhteisymmärryksen pohjalta tiukka budjet-tisuunnitelma useammalle vuodelle ja sen lisäksi tuloratkaisu, on itse asiassa aika ainutlaatuista, kun katsotaan sitä maailmanlaajuisesti ja Euroopan tasollakin. Muuten on kuljettu aika lailla uusliberalismin suuntaan, ja sillä, mitä Suomessa on tehty, on itse asiassa kansainvälistäkin kantavuutta.

Olen oleillut pari viime vuotta Ruotsissa, jossa tällaista yhteiskunnallista yhteisymmärrystä ei ole oikein syntynyt. LO:n eli Ruotsin Ammatillisen Keskusjärjestön pääekonomisti totesi hiljattain eräässä seminaarissa, jossa kysyttiin, että onko Ruotsin työmarkkinamalli kuollut, että "Ei, se elää ja voi paksusti, nimittäin Suomessa." Tämä ei ehkä ole ollenkaan harhainen luonnehdinta näistä viime aikojen tapahtumista.

Tärkeä viesti tässä vaiheessa on, että maltetaan odottaa, ja uskokaa pois, kansantalouden peruslainalaisuudet eivät ole muuttuneet mihinkään. Talouskasvu tuo työpaikkoja - kunhan saataisiin vain talouskasvua. Olemme vähän samassa tilanteessa kuin suurten lamakausien jälkeen 20-luvun tai 30-luvun alun Euroopassa, jolloin juututtiin aika pitkäksikin aikaa alhaisen työllisyyden tasapainoon, kun inflaatiota on hidastettu. Pikkuhiljaa toivumme tästä tyrmäysiskusta. Muistetaan pitää pää kylmänä. Aika kovissa paineissa on saatu aikaan hyviä ratkaisuja. Suomalaisen yhteiskunnan tulonjakoriidat ovat olleet niin valtavia, että aika kovaa valtiomiestaitoa siinä on tarvittu. En sano tätä vain siksi, että katsoisin velvollisuutenani olevan kehua Lipposta ja omia. Kun muiden maiden yhteiskuntatieteilijöille kertoo, mitä Suomessa on tapahtunut, niin kyllä ihmetellään, millaista yhteisymmärrystä suomalaisen vasemmiston kesken kyetään vaikeina aikoina luomaan.

Puheenjohtaja: Seuraavana Irma Peiponen, Kuopio, valmistautuvat Gudrun Eklöv, FSA ja Pentti Kalliola, Satakunta.

Peiponen, Irma (Kuopion piiri): Toveri puheenjohtaja! Haluan puheenvuorollani osallistua lähinnä periaateohjelmakeskusteluun. Poliitiikkaa tehdään reaalityodellisuuden ja signaalien johdattelman todellisuuden välimaastossa. Reaalityodellisuudessa on kyse siitä, miten työ ja sen tulokset jaetaan. Signaalien maailmassa makrotalouden tunnusluvut liikuttelevat pääomia. Jotenkin tämä dialektiikka tuntuu tutulta.

Meille sosialidemokraateille signaalien varassa liikkuminen on ollut outoa, mutta kantapään kautta olemme joutuneet opettelemaan niiden merkityksen. Tilannetta on pahentanut se, että 1990-luvulla - niin kuin eduskuntaryhmä omassa aloitteessaan ja toisaalta Yrsa Stenius periaatekirjoituksessaan sanoo - "olemme menettäneet aloitteen, kysymyksen asettelun oikeistolle." Historian tuulet ovat nyt kerta kaikkiaan vain puhaltaneet sillä tavalla, että näin on päässyt käymään.

Oma politiikkammekin on taipunut näiden tuulien mukana. Toivottavasti emme ole kuitenkaan tahtaneet yhteyksiämme juuriimme. Talouspoliittinen keskusteluaineisto puhui neuvottomuudesta ja hämmennyksestä. Kun tilannetta vertaa kolmen vuoden takaiseen, muutosta lienee selvästi tulossa. Ihan tieteellisellä 'musta tuntuu' metodilla vaikuttaa todella tältä. Uusliberalistien politiikka on meilläkin, puhumattakaan jostakin Englannista, jo näyttänyt, minkälaisia sen vaikutukset ovat reaalityodellisuudessa. Talouspoliittisessa keskusteluaineistossa on varsin hyvää analyysia ja johtopäätöksiä tästä asiasta.

Kansainvälisen kannanoton näkemys siitä, että kylmän sodan aikana tukahdutettiin ongelmat vallalla ja voimalla, on mielenkiintoinen. Nyt niitä tulee siis ratkaista käymällä käsiksi ongelmien syihin, ei aseina, eikä kulttuuri-imperialismilla, vaan aidolla vuoropuhelulla ja solidaarisuudella. Kansainvälinen kannanotto puhuu globaalin näkemyksen kehittämisen tarpeellisuudesta. Siinä meillä saattaa olla vielä jonkin verran hämmennystä, mutta sen tärkeys on jo oivallettu.

Osaaminen on entistä tärkeämpi myös tuotannon tekijänä, siksi uusliberalistitkin on saatava ymmärtämään koulutuksen merkitys ja sen kustannukset osaksi tuotantokustannuksia. Yhteiskunnalla on myös oikeus asettaa vaatimuksia - ei vain päinvastoin, että pääoma asettaa vaatimuksia yhteiskunnalle. Siinä Timo Harakka osui oikeaan. Pelkkä tässä ja nyt -ajattelu ei tuo tuloksia. Siinäkin taas talouspolitiikan aineisto on varsin hyvää pohjaa.

Mutta koulutus on aina nähtävä myös ihmisen itsensä kehittämisen ja yhteiskunnan toiminnan näkökulmasta. Tässä asiassa meidän todella on saatava keskustelun aloite käsiimme. Koulutuspoliittisen keskusteluaineiston kysymyksenasettelut ovat näin erittäin tärkeitä. Samoin kulttuurikeskustelua on arvostettava. Usein kulttuuri käsitetään liian suppeasti. Niin ei saisi olla, sillä kulttuurista ja sen ar-

voista nousee se, mitä me pidämme tärkeänä, mitä pidämme tietona, totena ja tavoittelemisen arvoisena.

Kansalaisyhteiskunta, jota me rakennamme, kunnioittaa yksilöllisyyttä, mutta näkee yhteisöllisyyden merkityksen sekä ihmisen identiteetin että yhteiskunnan solidaarisuuden kannalta. Siksi ay-liike ei ole meille luutunut jäänne menneisyydestä vaan edelleen oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakentaja. Sosiaalipolitiikka ei ole holhousta vaan hyvän elämänedellytysten luomista ja tähän työhön siivistysjärjestöt antavat oman tärkeän panoksensa.

Eettisen pohdiskelun tärkeys on korostunut viime vuosina itsekkyyden tultua avoimemmaksi kuin ennen. Puoluekokoukselle laaditut keskusteluaineistot ovat hyvää pohjaa myös periaatekeskustelulle. Maailma on ympärillämme sillä tavalla muuttunut, että lienee perusteltua kirjoittaa uusi periaateohjelma. Mutta entiset lähtökohdat; vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus, työn ja rauhan maailmassa olkoot myös uuden ohjelman juuria.

Puheenjohtaja: Seuraavana Gudrun Eklöv, FSA, valmistautuvat Pentti Kalliola, Satakunta ja Leena Luhtanen, Uusimaa.

Eklöv, Gudrun (FSA-RTL): Jag är Gudrun Eklöv från Finlands Svenska Arbetarförbund. Kamrat ordförande, bästa partidelegater och partiledningen.

Jag vill här tala om hälso- och sjukvården och socialvården med tanke på framtiden och med tanke på när det nya partiprogrammet skall uppgöras. När statens och kommunernas pengar minskar, uppkommer det sparbehov också inom hälso-, sjuk- och socialvården. Man börjar prata om effektivitet, man pratar att det skall vara billigt, vi skall ha frihet att välja. Här kommer de privata initiativen in inom den stora sjuk- och hälsovården.

Man ger stora summor pengar, alltså skattepengar till den privata sektorn, men ändå påstår jag att man har en ringa insyn i hur den sektorn sköts. Man har också en liten eller knappast någon, över huvudtaget någon möjlighet att påverka utvecklingen inom den sektorn heller.

Privata läkarmottagningar har inga helhetsansvar, de jobbar mellan klockan 8.00-16.00, de drar till sig patienter som har lättskötta sjukdomar och personer som snabbt frisknar till. Det blir kortvård, det är lätta vårdbehov. Däremot en service mellan klockan 0.00-24.00 där man sköter kroniker, psykiskt sjuka, cancerpatienter osv. ger ett långt och tungt vårdbehov, som också blir dyrare.

Med den privata socialvården är det precis på samma sätt med. Det är inte behovet av vård som blir avgörande utan det är penningtillgång eller oförmåga bland vissa patienter att ta sig fram. Man kanske är svagt begåvad och klarar inte av att söka sig fram i den djungel som finns.

USA är den privata sjukvårdens högborg, den har en dyrare sjukvård än vi i Norden har. Jag tror dock att den privata sjuk- och hälsovården kommer att subventioneras även i framtiden. Men vi skall ha krav på att få deltaga i utvecklingen och även i patientrekryteringen. Detta speciellt inom äldreomsorgen.

Kun säästötarpeet ovat suuret sekä valtio- että kuntasektorilla, monet ihmiset uskovat, että sairaan- ja terveydenhuollon sekä sosiaalialan yksityistäminen on hyvä menetelmä. Tällaiset ajatukset ovat vaarallisia. Yksityisesti hoidetut sairaanhoito- ja sosiaalipalvelut voivat olla yhtä hyvät kuin julkiset palvelut, mutta kun yksityiseen sairaanhoitoon maksetaan aika paljon verorahoja, niin yhteiskunnan pitäisi osata vaikuttaa myös kehitykseen. Näin ei ole tänään.

Yksityisillä lääkärinvastaanotoilla hoidetaan ne sairaudet, jotka on helppo hoitaa kello 8.00-16.00 välillä. Pitkäaikaissairaat, kuten psyykkisesti sairaat, syöpäpotilaat jne. eivät kiinnosta samalla tavalla. Näin voidaan yksityisellä sektorilla sanoa, että heidän sairaanhoitopalvelunsa ovat tehokkaammat ja halvemmat. Ympäri vuorokauden kestävä kokonaisvastuu sairaista ihmisistä ei ole heidän kiinnostuksensa kohteena.

Minä toivon, että SDP nyt, kun uutta periaateohjelmaa laaditaan, kannustaa julkista sektoria terveydenhoito- sekä sosiaalihuollon aloilla tulevaisuudessakin. USA on yksityisen sairaanhoidon siunattu maa. Meidän palvelumme näillä aloilla on osoittautunut halvemmaksi ja kattavammaksi.

Puheenjohtaja: Seuraavana Pentti Kalliola, Satakunta, valmistautuvat Leena Luhtanen, Uusimaa ja Esko Rieppola, Lappi.

Kalliola, Pentti (Satakunnan piiri): Toveri puheenjohtaja, arvoiset puoluekoksedustajat! Tämä puheenvuoro voisi olla tavallisen ihmisen ajatus poliitikkojen alhaisesta moraalista. Poliitikkojen suosio on tänä päivänä surkea. Suomen kansasta noin 7 prosenttia uskoo ja luottaa poliitikkoihin. Tarkastelen tätä asiaa vuosikymmenien kokemuksen ja havaintojen mukaisesti. Kun ihminen lähtee poliitikoksi ja rupeaa ajamaan yhteisiä asioita, hän suostuu samalla esikuvaksi, hänen on oltava muita parempi ja hänen moraalinsa pitää olla korkea. Yhteisön keskuudessa vallitsevia eettisiä käsityksiä ja normeja, käyttäytymissääntöjä ja henkistä ryhtiä on tapana kutsua yhdellä sanalla: moraali. Moraali on ihmisten vapaata tahdonmuodostusta ja moraalikeskustelu on vapaata prosessia. Moraali on oma maailmansa. Jokaisella on omat käsityksensä oikeasta ja väärästä.

Esimerkit kertovat puolueitten ja niiden kannattajien moraalikäsityksistä. Tapaus Kauko Juhantalo: valtakunnan oikeus tuomitsi Juhantalon ja eduskunta erotti hänet. Tulivat valtiolliset vaalit, keskustan johto asetti Juhantalon ehdokkaaksi, ja keskustapuolueen kannattajat äänestivät hänet takaisin eduskuntaan. Kauko Juhantalolla oli tuomio päällä. Nyt pitää kysyä: missä on keskustapuolueen johdon ja Juhantaloa äänestäneiden moraali? Sadat pankinjohtajat, yritysjohtajat ja

politiikot ovat omalla toiminnallaan saaneet aikaan sen, että kansalaisilta on mennyt usko päättäjiin.

Otan lopuksi tarkasteluun Suomen eduskunnan ja kansanedustajat. Ensiksi tulee mieleen keskustan kansanedustaja Paavo Väyrynen. Jalasmökin omistaja Paavo Väyrynen nosti väärin perustein eduskunnalta päivärahaa, hän ei tiennyt, missä asui, ennen kuin Lapin lääninoikeus osoitti asuinpaikan Paavolle. Väyrynen joutui maksamaan päivärahansa takaisin valtiolle. Missä oli Paavon moraali?

Eräs lehti julkaisi kansanedustajien poissaolot eduskunnasta. Tulin surulliseksi siitä, että kansanedustajien työmoraali on mennyt näin alhaiseksi. Suomen Keskustan puheenjohtaja oli ollut poissa eduskunnan täysistunnoista puolen vuoden aikana 38 kertaa. Ajatelkaa toverit, miten se on mahdollista? Hän on nostanut koko ajalta täyden palkan. Ei kukaan duunari työpaikalla voi tällaista tehdä, koska yhdestä kerrasta tulee jo varoitus.

Eduskunnan lintsarit löytyvät myöskin keskustan riveistä. Kaksi kansanedustajaa oli ilman lupaa poissa täysistunnoista viisitoista kertaa. Tämä on täysin käsitämätöntä. Eduskunta on kansanedustajien työpaikka. Minun moraalini mukaan täysistunnosta ei saisi olla poissa kuin lääkärintodistuksen luvalla. Niinhän meilläkin on jokaisella työpaikalla. Ei sieltä saa olla päivääkään, ei tuntiakaan poissa ilman lääkärintodistusta.

Mitä te kansanedustajat ja ministerit olette tehneet, että eduskunta saa sille kuuluvan arvonsa? Hävetkää ja muuttakaa tapanne ja osoittakaa kansalle, että olette luottamuksenne arvoisia. Eräs esimerkki vielä omista riveistämme. Ministeri Arja Alho kantaa täyden vastuun Helsingin juhlaviikkojen 11,5 miljoonan markan tappioista. Hän on jättänyt paikkansa säätien hallituksen puheenjohtajana. Siinä kaikki. Lasku lähetetään veronmaksajille, ja Alho jatkaa valtiovarainministerinä kuin mitään ei olisi tapahtunut. Hänellä kyllä pönttö kestää. Jättitappioiden paljastuttua Alho selitti, että hänen omatuntonsa on puhdas. Valtiovarainministeri on siipirikko, eikä asia ole näin SDP:n sisäinen. Pääministeri kieltää uskottavuusongelman olemassaolon Arja Alhon kannalta. Ongelma ei poistu, jos suu tukitaan. Kysymys jää auki.

Kysyisin sinulta Arja Alho, katsoitko peiliin, kun juhlaviikkojen jättitappio 11,5 miljoonaa markkaa paljastui. Peili olisi kertonut, että olet yksi syyllinen, joten jätät ministerin paikkasi. Moraali pitää eduskunnan itkijänaisillakin olla.

Lopuksi vetoan puolueen johtoon, että se tekisi kaiken voitavansa poliitikkojen moraalin kohottamiseksi ainakin SDP:n osalta. Äänestäjä halveksii poliitikkojen nykymoraalia ja kostaa niin, että jättää äänestämättä. Tätä ei varmaan kukaan toivo.

Viimeinen esimerkki tuli täältä, kun meidän arvoisa puolueemme puheenjohtaja Paavo Lipponen käytti puheenvuoronsa. Voin kysyä, missä on Paavon moraali.

Ennen eduskuntavaaleja puolueiden puheenjohtajat olivat televisiossa tentittävänä, Suomen kansan kuultavana ja nähtävänä. Kaikilta kysyttiin, leikkaatteko lapsilisiä. Ainoastaan yksi puolue sanoi rehellisesti, että leikataan. Kaikki muut Paavo Lipposen johdolla sanoivat, että lapsilisiä ei leikata. Paavonkin pitää tarkistaa moraalia.

Puheenjohtaja: Seuraavana Leena Luhtanen, Uusimaa, valmistautuvat Esko Riepula, Lappi ja Veikko Simpanen, Uusimaa.

Luhtanen, Leena (Uudenmaan piiri): Arvoisa puheenjohtaja, hyvät ystävät ja toverit! Me olemme nyt siirtyneet taloudellisen kriisin oloista kriisin jälkihoidon tilanteessa, jossa monien taloudellisten tekijöiden on vaikutettava toivotulla tavalla, ennen kuin tässä jälkihoidossa pääsemme kestäväan nousuun ja kaikilta osin terveeseen talouden pittoon.

On ehkä ymmärrettävää, että keskustapuolue ei voi hyväksyä nykyhallituksen toimia talouskriisin laukaisemiseksi - ei vaikka ne onnistuisivatkin. Kriisi on kuitenkin keskustajohtoisesti syntynyt edellisen hallituksen toimesta.

Sen sijaan on vaikeampi ymmärtää sitä, että SDP:n piirissä esitetään edelleen puheenvuoroja, joissa ei ymmärretä taloudellisen tilanteemme vakavuutta. Onkin mahdollisimman painokkaasti todettava, että ongelmamme eivät ole ohi, me emme ole kuivilla, vaikka puheenjohtaja totesi, että on syytä nauttia edes hetkestä ja nykytilanteesta.

Mahdollisuudet olennaisesti huonompaan talous- ja työllisyyskehitykseen uhkaavat edelleen. Työllisyyden puolittamistavoite tämän vuosituhannen puolella voidaan ehkä saavuttaa - ei kuitenkaan politiikalla, joka johtaisi talouspolitiikkamme uskottavuuden heikkenemiseen.

Eräissä julkisissa puheenvuoroissa on asetettu sellaiselle kannalle, että talouden kuntoon paneminen olisi jotakin vähemmän sosialidemokraattista. En halua väheksyä missään tapauksessa aatteellisuuden merkitystä, päinvastoin näen nykytilanteessa vahvan aatteellisuuden korostamisen tarpeen, enkä ainoastaan SDP:n kannalta, vaan kaikkien palkansaajien kannalta.

En kuitenkaan halua nähdä asiaa siten, että aatteellisuus olisi itseisarvo, joka ohittaa talouden realiteetit ja juuri nyt julkisen talouden kuntoon saattamisen. Näen asian jopa niin, ettei ilman SDP:n aatteellisuutta ja siihen liittyvää vastuuta vähempiosaisista ja julkisen talouden tervehdyttämisestä voi erottaa toisistaan. Mikään sosialidemokraattinen aatteellisuus ei voi toteutua, jos emme saa talouttamme kuntoon.

Hyvät toverit! Mielestäni on hienoa, ja meidän tulee olla todella ylpeitä siitä, että hallitus ja sen sosialidemokraattinen johto ovat saavuttaneet niin vahvan uskottavuuden ja luottamuksen kykyihinsä, etteivät omien tai vähän vieraam-

pienkään tahojen piiristä tulleet piikit ja pistelyt sitä luottamusta heilauta. Toisin oli Ahon hallituksen aikana, mikä nykyään jo helposti unohdetaan.

On tietysti helppo tuntee ymmärrystä niitäkin kohtaan, jotka tuskailevat politiikan tulosten syntyamisen hitautta ja sitä, että työttömien ja heikommassa asemassa olevien epätietoisuus tulevaisuudesta ei hellitä. Meidän on kuitenkin kyettävä näkemään metsä puilta. Meidän on suhteutettava poliittiset tavoitteemme ja tulosedotuksemme tosiaikaiseen tilanteeseen.

Politiikkahan on tahdon asia ja mahdollisuuksien taitamista. Oppositioasema on helppo saavuttaa ja myös ylläpitää. Jos haluamme vaikuttaa ja saada tuloksia, meidän on pyrittävä eturiviin ja vastuuseen ja oltava siellä, koska vain siten saamme etulyönnin vastustajan pyrkimyksiin nähden.

Tällä hetkellä maamme talouden liikkumavara on niin pieni, että myös työväenpuolueita edustavan ministeristön osaaminen on entistäkin vaativampi tehtävä. Sosialidemokraattisen politiikan tärkein onnistumisen mittari juuri nyt on valtion velkaantumisen katkaiseminen, tasapuolinen talouden tasapainottaminen, alhainen inflaatio, ylipäättään vakaa talous sekä uskottava ja tuloksellinen yhteistyö työmarkkinajärjestöjen kanssa, samalla kun luodaan edellytykset yritystoiminnalle ja vahvistetaan työllistämiseksi otollista ilmapiiriä maassamme.

Hyvät toverit! SDP:n Forssan puoluekokous 1903 hyväksyi erinomaisen kaukonäköisen periaateohjelman, jonka toteutuminen kesti varmasti kauemmin kuin ohjelman laatijat olettivat. Maailman myllerrykset veivät pohjaa ohjelman toteuttamisedellytyksiltä. Ohjelman periaatteet kuitenkin osoittivat voimansa, ja sosialidemokraatteina voimme ylpeinä todistaa saavutuksistamme.

Me uudistamme taas periaateohjelmaamme. On ehkä vaikeaa - ellei mahdotonta - tehdä ohjelmaa, jonka ajankohtaisuus kestäisi nykyisissä maailman oloissa useita vuosikymmeniä. Elämme täysin toisenlaista aikaa kuin viime vuosisadan vaihteessa. On kuitenkin hienoa - tai olisi - jos kykenisimme luomaan sellaisen ohjelman, joka säilyisi edes merkittävän osan siitä pitkästä ajasta, jonka Forssan ohjelma kesti. Toivottavasti tässä onnistumme.

Puheenjohtaja: Seuraavana Esko Riepula, Lappi, valmistautuvat Veikko Simpanen, Uusimaa ja Jukka Gustafsson, Pirkanmaa.

Riepula, Esko (Lapin piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät toverit! Toveri Sakari Kiuru kyseli maanantaisessa Demarin kolumnissaan, mistä tämä puoluekokous tullaan muistamaan, puoluesihteerivaalistako vai eikö mistään, hän kysyi. Hänen oma ehdotuksensa oli uusliberalismin vastaisesta linjan vedosta. Jos hyvinvointivaltion puolustajat onnistuvat ottamaan aloitteen käsiinsä kovien arvojen asianajajilta, eivät he ole tehneet HTY:n talolle turhaa reissua, sanaili Sakari.

Itse kyllä uskon, että tästä puoluekokouksesta tällaista rintamalinjaa ei löydy, vaan kaikkihan me olemme hyvinvointivaltion puolustajia. Sosialidemokraattien kohdalla se merkitsee oman työn puolustamista ja kukapa ei sitä tekisi.

On kuitenkin turha puhua hyvinvointivaltion puolustamisesta, ellemmme ole valmiita puolustamaan työn tekemisen ja teettämisen mahdollisuutta. Massatyöttömyydestä irtipääsy on keskeisin niistä keinoista, joilla hyvinvointivaltion puolustaminen on tässä tilanteessa ylipäätään mahdollista. Massatyöttömyydestä emme taas pääse irti ellemmme saa työvoimakustannuksiamme tasolle, jolla työn teettäminen kannattaa. Tämä sosialidemokratian on uskallettava kaikilla tasoilla tunnustaa ja myös ääneen lausua.

Sinänsä hyvät ja mielenkiintoiset opit työnjakamisesta, työajan lyhentämisestä, eläkejärjestelyistä ja työn vuorotteluista eivät poista ongelmaa, koska ne eivät alenna työvoimakustannuksia. Pikemminkin niillä siirretään ongelmia paikasta toiseen kuin ratkaistaan työttömyyskysymystä. Työllisyyden parantamiseksi on siis uskaltauduttava madaltamaan ns. verokiilaa tuloverokevennyksin erityisesti pienipalkkaisilta, jotka usein toimivat juuri palvelualoilla, siirtämään - voi sanoa vihdoinkin - sosiaaliturvan rahoitusjärjestelmää palkkaperusteisesta pääomaperusteiseksi ja alentamalla työvaltaisten alojen arvonlisäveroa. Näillä toimenpiteillä saadaan jäät liikkeelle ja vesi virtaamaan, kun maahan avautuu uudelleen mahdollisuus palkata työvoimaa kannattavasti muihinkin kuin korkean teknologian vientirytyksiin.

Juuri korkean verokiilan takia Suomi on myös liukumassa pikku-Italiaksi, jossa harmaa talous näyttelee keskeistä roolia yhteiskunnassa. Jo nyt nähdään, että verotusta kiristämällä verotulot eivät ainakaan enää kasva, vaan toiminnot menevät entistä suuremmassa määrin harmaan talouden alueelle.

Mainitsemieni uudistusten avulla on saavutettavissa tilanne, jossa työvoimakustannukset alenevat ja harmaan talouden edellytykset vähenevät. Tästä seuraa, että kustannusten alentuessa hinnat laskevat, palkansaajien ostovoima kasvaa, mikä johtaa kysynnän kasvuun kotimarkkinoilla ja sitä kautta työttömyyden alenemiseen. Tätä näkökulmaa myös puheenjohtaja Lipponen toi avauksessaan esille.

Esitänkin, että sisäpoliittiseen kannanottoon lisätään kohtaan 13: "Työvoimakustannusten hillintä verokiilaa alentamalla on keskeinen keino työttömyyden nujertamiseksi."

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Tässä vaiheessa ilmoitusasiana todettakoon, että aloite- ja julki-lausumavaliokunta, puheenjohtajanaan Hannu Penttilä, kokoontuu tänään kello 19 huoneessa 157.

Jatketaan keskustelua, seuraavana Veikko Simpanen, Uusimaa, valmistautuu Jukka Gustafsson, Pirkanmaa.

Simpanen, Veikko (Uudenmaan piiri): Toveri puheenjohtaja! Me olemme kuulleet tänään hyvät uutiset siitä, että maamme talous, myös finanssitalous, on kehittyvässä hyvään suuntaan. Valtion tulot ovat hyvää vauhtia kasvamassa, vaikkakin velan tarve on edelleen tuntuva. Myös kansantalous kehittyy BKT on edelleen myönteisessä kehityksessä ja vaihtotase on kiitettävän runsaasti positiivinen. Nämä ovat kaikki hyviä uutisia. Vauraus ei vain valitettavasti jakaannu tällä hetkellä tasapuolisesti. Meillä on yhä ihmisiä, jotka köyhtyvät vauhdilla, vaikka kansa keskimäärin vaurastuu.

Hyvistä uutisista huolimatta työttömyys ei näytä parantuvan, ja se johtuu käsittääkseni siitä, että kansalaisten usko huomiseen on perusteellisesti järkkynyt. Turvallisuuden tunne on kadonnut, ihmiset ovat hyvin varovaisia, kotimarkkinoilla ei tästä syystä kysyntä elvy. Odotuksemme, että palvelusektorin pk-yritykset työllistäisivät työttömiä, eivät täyty, johtuen juuri tuosta varovaisuudesta, siitä, että säästetään. Henkivakuutusyhtiöt ja pankit myyvät tällä hetkellä miljardiluokan vuositasolla eläkevakuutuksia, kun ihmiset pelkäävät lakisääteisen eläketurvan häviävän kokonaan. Kaikki säästäminen on hyvin voimakasta tällaisen turvattomuuden tunteen johdosta. Siksi me tarvitsemme tekoja, pelkkä odottaminen ei mielestäni tässä tapauksessa poista työttömyyttä eikä auta asiaa. Odottamisesta voi tulla liian pitkä.

Esitänkin, että päätämme velvoittaa puolueemme päättäjät puolueen kaikilla päätöksenteon tasoilla ensinnäkin poistamaan pelon miekan työttömien niskan päältä. Heitä on vuosittain noin 800 000 ihmistä. Päätämme siitä, että säilyttämme työttömyysturvan tason ja keston vähintään nykyisellä turvaavuuden tasolla.

Toiseksi velvoitamme päättäjät palauttamaan verotukseen tuntuvat lapsivähennykset. Se on täsmäävää veron keventämistä niille, jotka varmasti vievät sen kuluksi eivätkä säästöihin tai tulevien eläkkeittensä varalle. Velvoitetaan päättäjät uudistamaan verotusta ja sosiaaliturvan rahoitusta siten, että työn verotus kevenee, ja vastaavasti painopiste siirtyy pääomavaltaisille, suurta liikevaihtoa pyörittäville yrityksille. Tässä kohdin lausun kannatukseni Reino Paasilinnan ajatuksille, jotka hän täällä esitti.

Edelleen velvoitamme päättäjät toimimaan palvelusektorin pk-yritysten arvonlisäverotuksen keventämiseksi kaikkialla siellä, missä asiaan on vaikutettava sekä toimimaan palkansaajien luopumiseläkejärjestelmän toteuttamiseksi. Iäkkäälle työntekijälle säädetään oikeus eläkkeeseen hänen luopuessaan nuoren työttömän hyväksi. Järjestely voisi olla määräaikainen. Rahoitus voidaan toteuttaa vapautuvien työttömyysturvavaroin.

Velvoitetaan päättäjät toimimaan Työeläkelaitosten täydellisen itsenäisyyden ja riippumattomuuden toteuttamiseksi työeläkerahastojen suojaamiseksi ja vakuutettujen päätösvallan lisäämiseksi eläkejärjestelmissä.

Näin luomme uskoa tulevaisuuteen, turvaamme asioita ja saamme taas aikaan ihmisille kulutusta ja myös halua olla tekemässä työtä paremman yhteiskunnan puolesta omiin kammareihin sulkeutumisen sijaan.

Puheenjohtaja: Seuraavana Jukka Gustafsson, Pirkanmaa, ja mikäli edimme ennen taukoa, valmistautuu Risto Ahonen, Varsinais-Suomi.

Gustafsson, Jukka (Pirkanmaan piiri): Hyvät toverit! Tämän puoluekokouksen tärkein asia on terävöittää SDP:n yhteiskuntapolitiikan linjaa. On aika konkretisoida tavoitteita ja keinoja ja osoittaa, mitä on omaleimainen ja taisteleva sosialidemokraattinen liike. Meidän on osoitettava omilla teoillamme, että voimme olla ja olemme ylipäätään vasemmistolaisuudestamme sosialidemokraatteina.

Me osoitamme, että kaiken maailman kirsi pihat ovat juuri tässä yhteiskunnallisessa murroksessa ja suurtyöttömyyden edessä täysin takapihalla. Kylmä oikeistolaisuus veisi vuorenvarmasti Suomea takaisin luokkayhteiskuntaan, turvattuuteen, kansan kahtiajakautumiseen. Kansan valtaenemmistö haluaa säilyttää sosialidemokraattisen hyvinvointimallin. Tutkimustenkin mukaan 80 - 90 prosenttia suomalaisista haluaa, että yhteiskunta vastaa tasokkaasti terveydenhuollosta, sosiaaliturvasta ja koulutusjärjestelmästä.

Suomalaiset ovat siis varsin vasemmistolaisia, eivät ainakaan oikeistolaisia. Herättää siis kaikenmaailman kirsi takapihalaiset ja keltainen media. Me sanomekin kirsi pihoille suoraan "jollei nyt ole suoranaista häpeä olla oikeistolainen, niin ei siinä ainakaan mitään kehumista ole."

Maaileman kansat katsovat edelleen kadehtien täystyöllisyyteen pyrkivää Pohjoilan sosialidemokratiaa. Mielestäni oikeistolaisuus ja uusliberalismi ovat sosialidemokratian päävastustajia niin ideologisesti kuin poliittisesti. Muistutan myöskin puolueen arvostettua puheenjohtaja Lipposta tästä asiasta.

Hallitus on hankkinut ensimmäisenä toimintavuonna pääministeri Lipposen johdolla kansainvälisesti ja kansallisesti markkinavoimien luottamuksen. Tästä puoluekokouksesta on kuitenkin otettava uusi startti kansan luottamuksen suuntaan, piiri politiikassa vasemmalle, kaksi kansan suuntaan.

Kysymys on sosialidemokratian perusolemuksen oivaltamisesta ja kansanliikeajattelun kunnioittamisesta poliittisessa toiminnassamme. Tässä puoluekokouksessa on etsittävä uudet tehokkaat keinot työllisyyden vähentämiseksi. Meidän on tehtävä päätöksiä ministeriemme tueksi ja avuksi. Tavoitteiden on oltava realistisia, kunnianhimoisia ja niiden on oltava mahdollisimman sitovia.

Kun luin kokouksen alussa meille jaettua sisäpoliittista asiakirjaa, totesin, että se on aika löysää tekstiä. Teen hetken päästä siihen täsmennysehdotuksia.

Sosialidemokratian käytännön ihanteista tärkein on se, että ihminen voi hankkia toimeentulonsa tekemällä työtä itsensä, perheensä ja yhteiskunnan hyväksi. Onkin ollut upeaa todeta, että puoluekokousedustajien puheenvuoroista on tullut esille se hätä, jota tunnemme näiden ihmisten puolesta.

Esitän seuraavankaltaisia konkreettisia ehdotuksia hyödynnettäväksi sisäpoliittisessa kannanotossa:

1. Hallituksen on annettava esitys sosiaaliturvamaksujen alentamisesta työvoimavaltaisilla aloilla. Täällä myöskin edustaja Susanna Huovinen puhui aivan samasta asiasta.

2. Hallituksen on neuvoteltava kuntien kanssa työllistämiskokonaisuudesta. Kun Ruotsin porvarihallitus neuvotteli 20 000 työpaikkaa, niin meidän demarien on kyettävä panemaan paremmaksi.

3. On toteutettava pienipalkkaisille ylimääräinen veroale. Se olisi tavattoman tärkeä poliittinen ja psykologinen signaali. Jo ensi vuoden budjetissa tämä on mahdollista tehdä. Se voidaan rahoittaa pääoma-, varallisuus- ja ympäristöveroilla.

4. Hallituksen on toteutettava vientivero tai vientiverotyyppinen suhdannetalletusmaksu, jonka maksamisesta yritykset voivat osaksi vapautua, mikäli investoivat osan tuloksestaan. Tähän asiaan kiinnitti edustaja Paasilinna huomiota. Me olemme kamppailleet tästä asiasta eduskuntaryhmässä kuukausikaupalla huonoin tuloksin. Puoluekokous voisi tehdä tästä selvän päätöksen.

5. Hallituksen tulee osoittaa lisärahaa myös asuntojen peruskorjaukseen ja luoda uusia veroporkkanoita asuntorakentamiseen.

6. Hallituksen on vastattava tavalla tai toisella pk-sektorin toiveisiin - uuden työvoiman palkkaaminen on tehtävä helpommaksi, mutta meidän on sitten myös edellytettävä, että uusia työpaikkoja syntyy.

Lopuksi haluan todeta sen, toverit, että meidän aatteen voima on aina lähtenyt tavallisista ihmisistä, heidän elämäkokemuksistaan ja oikeustajusta. Sieltä me ammennamme nytkin voimamme ja tahtomme uusiin tärkeisiin työllisyystoimiin.

Puheenjohtaja: Viimeisenä puheenvuorona ennen ruokataukoa Risto Ahonen, Varsinais-Suomi.

Ahonen, Risto (Varsinais-Suomen piiri): Toveri puheenjohtaja, hyvät puoluekokousedustajatoverit! Läksimme viime puoluekokouksesta toivorikkain, päättäväisin mielin kentälle tekemään vaalityötä päämääränä Ahon porvarihallituksen passittaminen historiaan, merkittävän vaalivoiton saavuttaminen ja vallan vaihtaminen. Onnistuimme tuossa työssä niin hyvin kuin vain kuvitella voi.

Ammattiyhdistysliikkeen sosialidemokraattien toimesta työpaikoilla tehty työ oli hellittämätöntä ja se tuotti tulosta. Ihmisten luottamus sosialidemokraatteihin saatiin palautetuksi, ja vaalivoitto tuli suurempana kuin ehkä osattiin kuvitellaakaan. Hallitus, joka muodostettiin työllisyyden ja yhteisvastuun hallitus -nimikkeen alle, sai matkalleen varsin mahtavan luottamuspääoman suomalaisen työväestön keskuudessa.

Nyt kun tuosta vaalivoitosta on kulunut runsas vuosi, ja on aika arvioida sitä, mitä tämä hallitus taipaleellaan on aikaansaanut, täytyy valitettavasti todeta, että luottamuspääomaa on nakerrettu hyvin suuressa määrin, ja epäusko ja epäluottamus alkaa vallata jälleen ihmisten mielialaa työpaikoilla monestakin syystä.

On totta, että tämä hallitus ansaitsee kiitoksen monista merkittävistä asioista, kuten talouden vakauttamisesta ja lähes nollatasolla pysyneestä inflaatiosta. Ulkomaisen velan kasvuvauhti on myös merkittävästi heikentynyt.

Huom! Se ei ole vielä loppunut, se on vähentynyt, eli kasvuvauhti on hidastunut. Korot ovat laskeneet tasolle, jota ei pari vuotta sitten osattu vielä uneksiakaan. Tosin edelleen täytyy tässä kohtaa muistuttaa, että inflaation huomioon ottaen korkotasoa reaalisesti ottaen on edelleen kireä ja kova. Työttömyyden kasvu taitui ja kääntyi hienoiseen laskuun. Tässäpä ne sitten onkin.

Sitten mennään miinuspuolelle. Puheenjohtaja Lipponen sanoi, että heikko-osaisista pidetään huolta kaikissa olosuhteissa. Onko hallituksen politiikka ollut heikko-osaisista huolta pitämistä kaikissa olosuhteissa? Sanoisin, että ainakin eräät ratkaisut ovat nostattaneet varsin jyrkkiä ja kovia vastalauseita, ja ne on koettu täydellisesti päinvastaisena tälle hyvälle pyrkimykselle pitää huolta vaikeinkin aikoina heikko-osaisista, joita on monissa kotitalouksissa niin nuorten, työttömien kuin työssä käyvienkin osalta.

Mm. tuloloukkutyöryhmän työn tuloksia arvioitaessa on yleinen toteamus se, että siinä annettiin hyvätuloisille ja hyväosaisille, mutta niiltä, jotka ovat kaikkein puolustuskyyvyttömämpiä, kuten yksinhuoltajat ym, ollaan ottamassa pois. Yleinen käsitys on, että tuloloukkutyöryhmän työn tuloksia käytäntöön sovellettaessa rakennetaan aikamoisia miinoja sosialidemokraattien uskottavuuden tiellä.

Työllisyyden paraneminen on ollut äärimmäisen tuskallista ja hidasta. Työttömyyden puolittaminen tämän vaalikauden aikana näyttää ainakin työttömien näkökulmasta entistä utopistisemmalta ja niin kaukaiselta tavoitteelta, että tus-

kinpa he sitä päivää näkevät, elleivät ole jo sitä ennen nälkään kuolleet - tämäkin hallituksen toimenpiteitten seurauksena.

Se taho, jolta eniten odottaisi vastuuta työllistämisestä ja työllisyydestä, on keksinyt kaikenlaisia hokemia ja tekosyitä, miksi ei voida työllistää. Milloin niitä ovat joustot, milloin työaikaakysymykset, milloin työvoimakustannukset ja milloin irtisanomisajat. Sitä mukaa kun näitä esteitä on poistettu mm. ammattiliittojen tekemillä sopimuksilla, syyt ovat siirtyneet muualle ja työllistäminen entistä kauemmaksi. Samat yritykset voivattelevat työvoimapulaa, teettävät ylitöitä ilman mielettömästi tilanne huomioon ottaen, eli tahto työllistää puuttuu.

Työttömyysturvan uudistus sisälsi eräitä hyviä elementtejä. Olisi jäänyt vähän vielä sanottavaa, mutta totean vain, että Vesa Aallosvirta käsitteli erään osan, ja hän käsitteli sen niin hyvin, että siihen ei ole mitään lisättävää ja Simpasen Veikon esitykselle annan täyden tukeni.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Todettakoon, että tässä vaiheessa on vielä käyttämättä 55 puheenvuoroa. Toistan ennen ruokailutauolle lähtöä, että aloite- ja julkilausumavaliokunta kokoontuu tänään klo 19 salissa 157. Kokous jatkuu kello 20.

Kokous keskeytettiin kello 18.02, ja sitä jatkettiin kello 20.01.

Puheenjohtajaksi siirtyi Pekka Morri.

Edustajavaltuuden toteaminen

Puheenjohtaja: Raimo Harsunen Vaasan piiristä on saapunut kokoukseen kello 18.30. Merkitään.

Ilona Lehtinen Kymen piiristä on saapunut kokoukseen kello 19.30. Merkitään.

Vaalitoimikunnan jäsenen vaihtuminen

Vaalitoimikunta toteaa, että Birgitta Högbäck ei ole paikalla. Tilalle tulee Sixten Lindfors. Merkitään.

Puoluekokoukseen on ilmoittanut tähän mennessä 347 kokousedustajaa. Merkitään.

Ilmoitusasia

Puheenjohtaja: Vielä ilmoitusasia. KTV-läiset puoluekokousedustajat ja ne kansanedustajat, jotka ovat KTV:n jäseniä, lounastavat yhdessä perjantaina 7.6. alkaen klo 11 Merihotellin Reelinki-kabinetissa.